

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMȘOARA, I. Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cercarii de insc. in Reg. publ. par. 934/1938
Triib. Timșoara
Redactor resp. Dr. VARNAY ELEMÉR

A halhatatlan szellem

lobog fel éteri magasságig a kolozsvári Román Nemzeti Színházban, ahol a közeljövőben bemutatják Madách Imre időtálló örök művét: Az ember tragédiáját. Goga Octavian fordította ezt a csodálatos művet, amelyen tíz esztendő nehéz művészi munkája, gondos csiszolása és aggódó szeretete látszik. Amikor az azóta már halott román költő hozzákezdett a magyar színpadi irodalom legklasszikusabb művének a fordításához, még volt ereje távortartani magától a napi politikát, visszaválogott költővé és csak egy célja volt: megérteni Madách Imrét, belehatolni fenséges gondolatainak súlyosságába és érintetlenül visszaadni román nyelven a magyar géniuszát. Nem könnyű feladatra vállalkozott. Nehéz mondatok állottak előtte, egy önmagával meghasonlott komor lélek optimizmussal és pesszimizmussal folyton viaskodó szelleme tárult eléje és dicséretre legyen mondva, meserien oldotta meg a művészi problémát. Akik a darab román fordítását olvasták, azt mondják, hogy Goga Octavian tökéletesen adta vissza a románul a magyar Madáchot, töretlenül megmaradt a mű művészi szépsége és harmónikus egysége.

Az ember tragédiája román fordítása már régen készen van, előadhatták volna évekket ezelőtt is, de — állítólag — nem volt meg sohasem az a kedvező politikai légkör, amely szükséges, hogy egy magyar költő színpadi alkotása román nyelven román állami színházban színpadra kerülhessen. Kiméletlen pártpolitikai harcok viharoztak végig az országban, szenvedélyek zúgtak mindenfelé, szerencsétlen törvények és rendeletek születtek rövidlátó politikusok koponyájában, amelyek ahelyett, hogy a megértés útjára vitték volna az országban lakó népeket, a széthúzás mezejére terelték. Goga Octavian, aki egyszemélyben és egy időben volt politikus és költő, talán maga sem akarta, hogy gyűlöletes légkörben mutassák be művét, ezért hevertette sokáig íróasztala fiókjában a fordítást. Nem keressük ennek a nagy kétségnek az okát, inkább örülünk, hogy végre mégis teret kap Madách Imre a német, francia és angol színpadok után a román színpadon is. Hiszünk, hogy a román közönség ugyanúgy gyönyörködni fog Az ember tragédiájában, mint ahogy gyönyörködik Göthe Faustjában, Milton Elvezett paradicsomjában, Ibsen Peer Gyntjében, vagy a világbirodalom más klasszikus alkotásában. A valóban nagy szellemek művei mindenkihez szólnak, ezek felülemelkednek népeken, nyelveken, elhatároltságokon, apró politikai mesterkedéseken, ezeket hallva, mindenkinek el kell feledni, hogy az író melyik néptörzshöz tartozik és milyen nyelven írt. Az igazi költő valóban az egész világot tekintheti magáénak és Madách Imre nagyságát saját kora és az utókor is elismerte.

A kolozsvári bemutató külön irodalmi és művészi érdekessége, hogy a színház igazgatósága Janovics Jenő dr.-t kérte meg a darab rendezésére és színrehozatalára. Különb férfiút nem is találhattak volna, Janovics Jenő talán ma Európa egyik legkiválóbb Madách-ismerője, aki a szegedi szabadtéri játékokon is évekig rendezte a Tragédiát és páratlan fényvel, művészi felkészültséggel hozta ki a nehéz színpadi alkotást.

— Amikor elvállaltam ezt a megtisztelő megbízást — mondotta a kiváló magyar színpadi rendező —, úgy éreztem, hogy szolgálatot teszek úgy a magyar szellemiségnek, mint a román színpadi kultúrának és elősegítem az anyit hangoztatott közeledés gondolatát. Mert a politika ugyan elválasztja az embereket, de a művelődés szeretete összekapcsolja őket. Az ember tragédiája az a mű, amely felette áll a földrajzi határoknak, nemzeti gátlásnak és korabeli mulandóságnak. Hiszen a teremtés pil-

A japán hadvezetőség ultimátumban követeli az idegen hajók azonnali távozását Swatau kikötőjéből

Az angol hajók nem engedelmessékednek a felszólításnak, sőt újabb erődtítéseket kaptak. — A körülzárt Tiencsinben minden élelmiszer elfogyott. — Egységes vezetés alá helyezték a távolkeleti francia—angol tengeri és szárazföldi haderőt

Londonból jelentik: A távolkeleti angol—japán konfliktus ügyében újabb súlyos fordulat következett be. A japán katonai főparancsnokság ultimátumot intézett a swataui angol, francia és amerikai hadihajók parancsnokaihoz. A japánok azt követelik az ultimátumban, hogy az angol, francia és amerikai hadihajók legkésőbb csütörtökön déli 1 óráig hagyják el a swataui kikötőt és a kikötő körüli vizeket.

Az ultimátum valamennyi külföldi hadihajó távozását követeli, de kiterjed a kereskedelmi gőzösökre is.

Londonban nem tartják valószínűnek, hogy az angol, francia és amerikai hadihajók parancsnokai eleget tegyenek a japán felszólításnak. Hongkongi jelentések is arra mutatnak, hogy a swataui kikötő vizein horgonyzó külföldi hadihajók és kereskedelmi gőzösök eddig nem tettek semmiféle előkészületet a vizek elhagyására.

ANGOL ÉS AMERIKAI HADIHAJÓK ÜTBAN SWATAU FELÉ

A japán katonai főparancsnokság ultimátumáról, amit tudvalevőleg a Swatau környékén horgonyzó hajókhoz intéztek, a következőket jelentik:

Az ultimátum érinti a Swatau kikötőben horgonyzó két angoltorpedórombolót is. A Kenet torpedóromboló parancsnoka még az ultimátum

tum lejárta előtt választ adott a japán katonai főparancsnokságnak és bejelentette, hogy

nem tesz eleget a japán parancsnokság ama kívánságának, hogy elhagyja a kikötőt,

mert azzal a parancsal érkezett a helyszínre, hogy a Swatauban tartózkodó angol állampolgárok érdekeit védelmezze. Ugyancsak elutasító volt Yarnel amerikai tengernagy válasza a japánok ultimátumára.

Sanghaiból jelentették Washingtonnak, hogy a japán csapatok folytatni akarják a hadműveleteket Swatau környékén. Különben

egy angol torpedóromboló és egy amerikai ágyúnaszád teljes gőzzel haladnak Swatau felé.

Ugyanezeken nagyobb kínai csapatok is vannak felvonulóban Swatau irányában. A japánok Swatauba való bevonulásuk után helyreállították a rendet. A külföldieket sem személyi, sem anyagi károsodás nem érte.

A tiencsini idegenegységben egyre súlyosabb a helyzet, mert az élelmiszerek most már teljesen fogytán vannak. A piac teljesen üres. A hús és főzelékféle teljesen hiányzik. A japánok a kikötőbe érkező hajókat nem tartóztatják fel, de amelyik hajó a legkisebb mértékben is gyanús, azt megállásra kényszerítik a folyótorkolatnál és arra kötelezik, hogy rakják át árukészletüket, hogy ily módon ellenőrizhessék szállítmányukat.

Elszállítják az angol asszonyokat és gyerekeket

A Reuter-ügynökség jelentése szerint a Scout nevű angol torpedóromboló Swatau kikötője előtt horgonyoz, készen arra, hogy a Thanet hajó felé közeledjen, ha a körülmények úgy kívánják. Az Asheville ágyúnaszád holnap indul Swatauba. Egy gőzös, amely az angol nőket és gyermekeket szállítja el, tegnap indult ki a kikötőből. A kikötőben hét japán torpedóromboló horgonyoz. A japánok azt állítják, hogy e hadihajók fedezete mellett kell a japán csapatoknak partraszállani. A Prominent nevű gőzös délután egy órákor 70 asszonnal és gyermekkel Hong-Kongba indult.

A japán csapatok elfoglalták Swatauban a kormányzósági hivatalokat és egyéb fontosabb pontokat. A kínai csapatok kivonulása és a japánok bevonulása rendben történt és semmiféle kárt nem okoztak az idegenek vagyonában.

Singaporeból jelentik: Csütörtök reggel kezdődött meg Singaporeban a távolkeleti angol és francia haderő vezetőinek tanácskozása. A megbeszélésen 44 magasrangú tiszt vett részt. Ez alkalommal részletesen megvitaták a tiencsinik eseményeket.

A tárgyaló feleknek a következő hét pontban sikerült egységes álláspontot elérni:

1. A távolkeleti angol-francia haderő egységes parancsnokság alá kerül és a két hadsereget angol tábornok fogja irányítani Singaporeból.

2. A Távolkeleten elhelyezett angol-francia felszerelési és egyéb hadianyag közös használatra.

3. Az angol-francia távolkeleti hajóraj együttes fellépése a japán flottával szemben.

4. Az Indokínában lévő Kamavay sziget flottabázissá való kiépítése közös költségen.

lanatától vezeti végig az emberiséget a föld kihűlésének koráig és minden népet és nemzetet egyformán érdekelhet Madách Imre filozófiája.

Ezek a komoly férfias szavak, amelyek egy elismert és beérkezett művészember megnyilatkozásai, talán annak a kedvező atmoszférának eljövételét hirdetik be, amelyre itt Romániában annyira szükség van politikai, gazdasági, kulturális és művészi szempontból egyaránt.

Amikor a Szentivánéji álom filmet mutatták be, az újságok azt írták, hogy három nagy szellem találkozott: Shakespeare az író, Mendelssohn, a zeneszerző és Reinhardt, a rendező. Most is három szellem találkozásánál lehet jelen a közönség: Madách Imre, Goga Octavian és Janovics Jenő találkozásánál. Hiszünk, hogy ez az összejövetel csak jót hozhat románokra és magyarokra...

5. Az angol és francia engedélyes területek közös védelme.

6. Az angol-francia távolkeleti kereskedelmi hajózás közös védelme.

7. Összeköttetés teremtése Kína, Sziám, Hollandia és az Egyesült Államok között.

TIENCINSINTŐL KILENC KILOMÉTERRE
HARC FOLYIK

A Reuter ügynökség jelenti Tiencsinből: Jameson tiencsini angol főkonzul üzenetet kapott lord Halifaxtól, aki bátorító szavakat intéz hozzá és az angol községéhez.

A japán ellenőrzés alatt álló kínai sajtó tegnap éles kirohanást intézett az angolok ellen, követelve, hogy adják át a koncessziós területeket és vessenek véget az angol ügyeknek. Az élelmiszerek mind kisebb mennyiségben érkeznek, mert a japánok szigorú ellenőrzést foganatosítanak. Tegnap a Durham gyalogezred egy százada érkezett meg, hogy megerősítse a helyőrséget, miután híre jár, hogy a japánok támadást akarnak intézni a koncessziós terület ellen.

A japán katonai hatóságok a tiencsini pályaudvaron falragaszokat helyeztek el, amelyeknek értelmében a Tiencsintől kilenc kilométernyire lévő Famohu közelében a japán sorakatonaság harcban áll a kínai szabadsapatokkal és éppen ezért a közlekedés ezen az útvonalon veszélyekkel jár. Famohu különben a Peking—mukdeni vasútvonal mentén fekszik.

JAPÁN RAGASZKODIK HONG-KONGHOZ IS

A francia lapok azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy vajjon nem lenne helyes, ha Franciaország közvetítőként lépne fel az angolok és japánok között felmerült konfliktus ügyében. A lapok egyetértéssel abban, hogy Japán örömmel fogadná a francia közvetítést és emellett Franciaország nemzetközi tekintélye is jelentősen megnövekedne.

A Kokumin című lap azt állítja, hogy Hong-Kong visszazárása a legnagyobb mértékben érdekli Japánt, amely a kínai néppel együtt azt a küldetést vállalta, hogy újjáépíti a kínai birodalmat. Kanton eleste óta Hong-Kong elvesztette jelentőségét és ezért érthetetlen, hogy Anglia miért ragaszkodik hozzá.

FRANCIAORSZÁG SZOLIDÁRIS ANGLIÁVAL

Párisból jelentik: Bonnet külügyminiszter, a képviselőház külügyi bizottságában beszédet mondott. Beszédének első részében a francia—spanyol viszonyról tett említést. Franciaország gondosan törekszik a Berard-Jordana egyezményt végrehajtani és szilárd a hitem — folytatta a külügyminiszter —, hogy az egyezmény szellemének megfelelően, mindig sikerül majd Spanyolországgal a jóviszonyt fenntartani.

A külügyminiszter ezután a távolkeleti helyzetet ismertette a bizottság tagjaival. Határozottan hangsúlyozta Franciaországnak azt a szándékát, hogy

a távolkeleten szolidáris marad Angliával,

majd kijelentette: ő is azt óhajtja, hogy a tiencsini konfliktust békésen intézzék el Anglia és Japán között.

Pénteken írják alá a francia-török kölcsönös segélynyújtási egyezményt

Egyiptom átvénné Angliától a Palesztina feletti mandátumot

Párisból jelentik: A Havas-ügynökség kormányfelhatalmazás alapján jelenti, hogy a francia—török egyezményt pénteken írják alá Párisban és Ankarában. Az első egyezmény az alexandrettei szandzsáknak, Törökország számára való átengedésére vonatkozik. Ezzel szemben Törökország lemond minden területi követeléséről, Sziáriát illetően. A második egyezmény a kölcsönös segélynyújtásra vonatkozik, a Balkán szövetség és Földközi tenger keleti része békéjének biztosítására. Ez a nyilatkozat egyezik az angol—török nyilatkozattal.

A francia sajtó hosszas cikkekben foglalkozik a Törökországgal megkötött egyezmény jelentőségével. A lapok rámutatnak arra, hogy háború esetén a kitűnően felszerelt török szárazföldi haderő nyújthatna először segítséget Romániának és Görögországnak.

Az ankarai tárgyalások pozitív eredménye-

A képviselőház melegen ünnepelte a külföldi utjáról visszatért Gafencu külügyminisztert

Teleki Adam gróf magyar képviselő felszólalt a parlamentben

Bucurestiből jelentik: Grigorie Gafencu külügyminiszter feleségével megerkezett a fővárosba. Az Északi pályaudvaron Dukics jánoszláv követ, Creteanu és Crutescu külügyminiszteri vezértitkárok, a görög és török követ-ség tagjai s a külügyminisztérium magasabb rangú tisztviselői fogadták. Ugyanezzel a vagonnal érkezett meg Dragu sajtóigazgató és a román újságírók csoportja, amely Ankarában és Athénben kísérte a külügyminisztert.

A kamara mai ülésén a vezetőség választása folyt

éppen, amikor a külföldi utazásáról hazatért Gafencu külügyminiszter az ülésterembe lépett.

A ház rendkívül meleg fogadtatásban részesítette a minisztert,

akit a képviselők hosszasan megtapsoltak. Ezután Anghelescu emelkedett szólásra, aki meleg szavakkal emlékezett meg Radulescu Moturól, akit mosonai képviselőház alelnökévé választották meg, a felszalag után megkezdődött a trónbeszédre adandó szavazás vitája, amelyhez a mai ülésen Scridon Leon Teleki Adam gróf szoltak hozzá.

Hócipőtől — telefonkészülékig

Az ügyességen elárverezték a különböző bűnjeleket

A temesvári ügyészségen tegnap délután elárverezték azokat a tárgyakat, amelyeket a különböző bűnjegyekkel kapcsolatban, bűnjelként elkoboztak. Az árverés iránt élénk érdeklődés mutatkozott és sok ószeres jelentkezett. Az árverésen legtöbbször betörésnél használt feszítővasak, reszelők, csavarhúzóok kerültek elő. A bűnjeltek megegében azonban értékesebb tárgyak is voltak. Így egy női aranyóra 420 leiert, egy aranygyűrű 120 leiert kelt el. Az ószeresek általában mindent megvettek. Amikor Craciun Ioan ügyészégi titkár két pár női hócipőt mutatott fel és kijelentette, hogy ezek ára tíz lei, eleinte senki sem akar még ennyit sem adni. Az egyik ószeres végül mégis megvette a hócipőket. Társai nevezték rajta és azzal biztatták,

hogy a nagy melegben éppen hócipőket kereszen a piacon.

Az ószeres azzal vigasztalta magát: — Nem baj, elteszem télire. Keresek akharrajtuk legalább negyven leit.

Nagyobb keletje volt a csizmáknak, férfibakkancsoknak. Gyorsan megvették azokat is, tom pénzén. A piaci kosarak és lábosok, falkak, szintén hamarosan gazdát cseréltek, darabonként 3—10 leiert. Árverésre kerültek a késes és botok is. Nagy kereslet mutatkozott a balták iránt, de csak kettő volt „raktáron”. Két női telefonkészülék is volt a bűnjeltek között. Ezeket csak hosszas rábeszélésre vásárolták meg az ószeresek. Néhány leiert elkeltek a vasvillák is, a többi holmi is hamarosan gazdát cserélt. Az árverés többszáz leit hozott a kincstárnak.

A moszkvai tárgyalások válaszüthoz érkeztek

A szovjetlapok hivatalos jelentést közölnek az Angliával és Franciaországgal folytatott tárgyalásokról. A moszkvai hivatalos jelentés szerint Anglia és Franciaország új javaslatokat adtak át Molotov külügyi népbiztosnak. Az új javaslatok lényegében azonosak az előzőekkel. A hivatalos jelentés a diplomáciai eseményekhez bővebb kommentárt nem fűz.

Az angol és francia nagykövetek Strang társaságában tegnap kétórás megbeszélést folytattak Molotov külügyi népbiztoskal és helyettesével, Potemkinnal. Az angol és francia megbízottak a Kremblől való távozásuk után nem voltak hajlandók nyilatkozatot adni a külföldi híriapíróknak. Az angol külügyi hivatal egyik „tisztviselője, aki Stranggal együtt utazott Moszkvába, ma repülőgépen visszatért Londonba, hogy részletesen tájékoztassa a kormányt a tárgyalásokról.

Molotov külügyi népbiztos csütörtökön délután magához kérte a moszkvai angol és francia nagyköveteket, valamint Strang diplomáciamegbízottat. Molotov átnyújtotta a Szovjetunió hivatalos válaszát a legújabb angol-francia javaslatokra. A legutóbbi hivatalos szovjet-jeletrészből nemzetközi körökben arra következtettek, hogy

a szovjetkormány válasza a legutóbbi angol-francia javaslatokra elutasító.

Más moszkvai hírforrás szerint a szovjet-kövéleményben az az álláspont alakult ki, hogy az angol-szovjet tárgyalások elérkeztek a válaszüthoz.

A Daily Express azt a szenzációs hírt közli, hogy német részről megkísérelték, vajjon nem lenne-e lehetséges a Szovjetunióval politikai természetű megállapodást kötni. Ribbentrop megállapodást kötött. Ribbentrop német külügyminiszter félhivatalos úton ajánlatot tett Molotvának, de a szovjetkormány se igennel, se nemmel nem válaszolt. A berlini ajánlat arról szólt, hogy

Németország és a Szovjetunió kössenek egymással megneamtámadási szerződést és együttesen biztosítsák a Balti-államok semlegességét. Hitler kancellár Ribbentrop külügyminiszternek teljesen szabadkezelt adott az edemi tárgyalások folytatására.

A francia külügyi bizottságban Bonn külügyminiszter érintette a francia—angol orosz tárgyalások menetét. A főbb kérdésekben — mondotta — már létrejött megegyezés a három kormány között. Mifennállanak bizonyos nehézségek, annak a lehetneket következtében, amelyben azok az országok vannak, amelyek nem kérik a segélynyújtást.

A külügyminiszter tájékoztatta a bizottságot a török—francia tárgyalásokról is. A mebeszélések véglegesen rendezik Franciaország Törökország között a területi kérdéseket és egyezmény kimondja a francia—török kölcsönös segélynyújtást. A megegyezés a főbb kérdésekben már megtörtént.

Bonnet azzal fejezte be beszédét, hogy ezek a megegyezések biztosítják a teljes együttműködést és a kölcsönös kötelezettségeket mindazokkal az államokkal szemben, amelyek ellenállni akarnak a támadásoknak.

Tegnap és ma

Minden bajnak az a legfőbb oka — mondották legutóbb egy Pedagógiai Társaságban, — hogy napjainkban végzetesen kiélesedett a nemzedékek harca. Apák és fiuk között sohasem volt olyan éles, sötét áthidalhatatlan az ellentét, mint éppen mostanában.

Ha a pedagógusok mondják, akkor bizonyára úgy is van. Hivatásuk következtében ők érintkeznek legtöbbet, legsűrűbben az ifjúsággal. És mert ezt a hivatást nem kényszerűségből vagy könnyű kenyérkeresetre való törekvésből választották, hanem azért, mert rátermettséget és elhivatottságot éreztek erre a legalább annyira nehéz, mint amilyen szép pályára: bizonyos, hogy ők ismerik legjobban, legközelebből a fiatalok lelkét. Kétszeresen esik tehát latba az a megállapításuk, amely tátongó szakadékot látva a tegnap és a ma generációja között, orvoslást sürget.

Hogyan is kezdődött? Illetve kezdődött-e ez egyáltalán valaha? Vagy pedig természeti törvény, amely érvényes a világ kezdete óta, hogy szembekeverülnek a nemzedékek és a vállvetett munka helyett egymás legyűrése árán akarnak diadalmaskodni fiatalok, öregek egyaránt... Lapozzuk fel a történelem bármelyik fejezetét, figyeljük a külső hadjáratokat vagy a belső küzdelmeket, gazdasági összezapásokat vagy társadalmi feszültségeket — a felszín alatt, gyakran nem is nagyon mélyen, mindig megtaláljuk a generációk harcának kétségtelen jellemvonásait. Mindegy, hogy látszólag miről volt szó: az államberendezés megváltoztatásáról, a gazdasági szerkezet átállításáról vagy feltörekvő néprétegek jogot követeléséről. Mellekes, hogy politikai, jogi, közgazdasági, vagy szociális kérdések körül robbant-e ki a vita. Alapjában véve soha, sehol nem fűtötte más a bonyodalmak és ellentétek tüzeit, mint a generációk szembenállása. Nincs a világhistoriának egyetlen problémája, amelyet le nem egyszerűsíthetnénk a szimpla, világos képletre: az egyik fél védi a maga hadállásait (ez a tegnap generációja), a másik pedig meg akarja hódítani azokat. Ez viszont a ma vagy a holnap. Vagy legalábbis: azt hiszi magáról, hogy ő a ma és a holnap.

Mert ez nem mindig bizonyos. Igaz: a dolgok rendje az, hogy a nemzedékek felváltják egymást és kézről-kézbe adják nemcsak a hatalmat hanem a hatalom felhasználásához és megtartásához szükséges világnézetit, tapasztalati elemeket is. Kézről-kézbe adják; az, aki adja: jóindulattal, segíteni akarással és azzal a kívánsággal, hogy a kitaposott úton továbbhaladva, de az utat egyre szélesebbé tágítva pergerjen tovább a világtörténelem nagy filmje; az, aki kapja: tisztelettel és megbecsüléssel az elődök alkotásai iránt, de egyben azzal az eltökélt szándékkal és egészséges önzalommal, hogy a munka fiatal erőkkel, friss szempontokkal, — tehát az eddigieknél lendületesebben és eredményesebben folyik tovább. Igaz: ez a dolgok rendje és ez a generációk váltakozásának egészséges, természetes folyamata.

De jelentezhetik az apák és fiuk harca más formában is. Úgy, hogy nem várja meg az őrségváltás természetadta, logikus idejét, hanem erőszakos rohamot intéz a szerinte öregek és hasznavehetetlen politikai, gazdasági és szellemi haladásai ellen. Úgy, hogy deklarálja: minden rossz, ami eddig volt, tehát nyomtalanul megérett a pusztulásra. Úgy, hogy hangos szóval hirdeti: mindennek az ellenkezőjét fogom ezentúl csinálni. Úgy, hogy a fiu megtagadja apját és messi korszakokban, vagy távoli országokban keres ösöket magának.

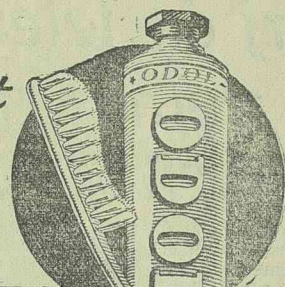
Igen, a generációk harcának vannak ilyen fejezetei is. Ilyenkor a nemzetek és országok életének folyamatossága kétségessé válik, a ma erőszak dönti el a tegnap bástyáit és ilyenkor tragikus választás elé érkezik nemcsak államok, hanem világrészek sorsa is. A történelemben nincsenek ugrások és ha ebben vagy abban az évszázadban mégis merész ugrásra szánja el magát egy generáció, nem bizonyos: bírja-e elegendő erővel és átér-e a másik partra vagy belezuhan a tátongó szakadékba.

A világháború után sokféle megkísérelték ezt a tragikus ugrást. És azután sokféle bebizonyosodott hogy — az ugrás nem sikerült a holnapról kiderült hogy — mégsem holnap. A szakadékból ismét vissza kellett menni oda, ahonnan az ugrás elindult és szépen, lassan, de biztosan és — ami a fő — kellően megalapozva hidat kellett építeni a szakadék fölé. A hid elkészült és rajta simán el lehetett jutni a másik oldalra. Mindenesetre — valamivel később mint ha ugrás helyett mingyárt hidépítéshez fogtak volna.

Ha a pedagógusok vészjelei nem esznek, most világszerte ismét erősödik az ugrás utáni vágy. Reméljük, hogy a végzetes ugrásra mégsem fog sor kerülni. Mert egy és ugyanaz a generáció kétszer egymásután aligha tud a szakadékból kilábalni. És mert az apák és fiuk harcának vannak más, civilizáltabb és — eredményesebb módszerei is. Minden ország nevelőinek legszebb, de egyben ma sorszerű feladata, hogy ezt az egyszerű igazságot megértessék mindenkivel, akiket illet,

*Tisztítja, fényesíti
és gyöngyfehérré
teszi a fogakat*

az ODOL fogpép hatása, anélkül,
hogy az érzékeny fogománcot meg-
támadná. Tehát használjon fogai
ápolásához ODOL fogpépet.

ODOL

Lloyd George beszéde II. Carol királyról és Románia fontos szerepéről

Német és olasz lapok elismerően írnak a „Munka és Jókvedv” kiállításáról

Londonból jelentik: A Daventry rádióállomás foglalkozva a siliistrai szoborleleplezési ünnepséggel, különösen Titeanu Eugen sajtó- és propagandaiügyi miniszter beszédének azt a részét emeli ki, amelyben a miniszter megállapította, hogy igen sokat beszélnek a romániai idegen kisebbségekről és annál kevesebbet a határokon túl élő románokról.

A francia sajtó is részletesen foglalkozik Titeanu miniszter siliistrai beszédével. A lapok utalnak a román államférfi azon kijelentésére, amelyek szerint Románia és a dobudrazi tartomány között történelmi, etnikai és társadalmi kapcsolatok állanak fenn. A Le Temps hosszabb cikkben kommentálja Titeanu szavait és megállapítja, hogy ezekből kicsendül az a készség, hogy

Románia jó kapcsolatokat kíván fenntartani valamennyi néppel.

A lap végül közli, hogy Siliistrában Ferdinánd király szobrának leleplezésekor a török és bulgár kisebbségek képviselői köszönetüket fejezték ki a román kormány részéről a jó elbánásért, amelyben a kisebbségnek ebben az országban részük van, egyben pedig további lojalitásukról biztosították a román államot.

A Daily Express a siliistrai ünnepséggel kapcsolatban, leközli Titeanu miniszter beszédének jelentősebb részeit. A tekintélyes angol lap ebből a beszédből különösen azt a részt hangsúlyozza ki, amely szerint külföldön az utóbbi időben sok szó esik a romániai kisebbségekről, de ugyanakkor megfelelőnek beszélni azokról a jogokról és arról a bánásmódról, amelyben ezek a kisebbségek a román állam határain belül részesülnek. (Rador.)

Londonból jelentik: Szerdán délelőtt a Bri-

tish Coucilban Lloyd George a román újságírók tiszteletére ünnepélyes fogadást tartott. Lloyd George beszédében hangsúlyozta, hogy

Románia, II. Carol király böles vezetése mellett rendkívül fontos szerepet tölt be az európai politikában.

A román újságírókat azért hívták meg Londonba, hogy jobban megismerjék az országot és felvilágosítsák a román közvéleményt azokról az erőfeszítésekről, amelyeket Anglia tesz a béke biztosítása érdekében.

Vladimir Ionescu, a sajtóigazgatóság részéről köszönetét fejezte ki, azért a vendégszeretetért, amelyben a British Council részesítette a román újságírókat. Sir Eugen Ramsen Fish, az alsóház tagja, az angol parlamentben villásgreggelit adott a román újságírók tiszteletére, amelyen résztvett lord Snell, lord Sempil, sir Archibald Sinclair és még számos más képviselő.

Berlinből jelentik: Valamennyi német lapban nagy beszámoló jelent meg a bucurestii Munka és Jókvedv kiállítás megnyitásáról. A német sajtó hangsúlyozza II. Carol király különös érdeklődését a kiállítással kapcsolatban és azt a szép fogadást, amelyben az idegen küldötteket részesítették.

Az olasz sajtó is vezércikkben számol be a kiállítás megnyitásáról. Részleteket közölnek Öfelsége, II. Carol király és Ralea miniszter beszédéből.

A Völkischer Beobachter Románia iránított gazdálkodásáról cikkében, nagy dicsérrel emlékezik meg Calinescu miniszterelnök szerepéről és arról az öt éves tervről, amelyet azért létesítettek, hogy az ország normális gazdasági fejlődését a jövőre nézve is biztosítsák.

Ma és minden nap
moziban

BOSFOR
(L'ESCLAVE BLANCHE)
(U VEDETA FAVORITĂ A ZILEI)
VIVIANE ROMANCE
SI JOHN LODGE

REGIA: C. W. PABST

Férj és feleség, de ötven éve nem beszélnek egymással

„Nagyon szerettük egymást, de büszkeségünk nem engedte, hogy elkezdjünk beszélni”

Székesfehérvárról írják: Fejérmegye nyugati szélében terül el a háromszázholdas Helle-birtok, amelynek ura, Helle István, rendkívül érdekes családi „ünnepe” ült meg néhány nappal ezelőtt. Június első napjaiban volt 51 esztendeje annak, hogy Helle István megnősült, ol-tárhoz vezetvén egy zalamegyei dzsentricsalád egyetlen leányát. Az egy esztendővel megtoldott aranylakodalmat pedig azért lépett elő nevezetes eseményé, mert az esküvői forduló napján volt

pontosan ötven esztendeje annak, hogy Helle István nem váltott szót feleségével, akivel pedig a legnagyobb egyetértésben élnek a mai napig.

Ötven esztendővel ezelőtt, a szépen indult házasság első évfordulóján, összekülönbözött a fiatal házaspár és ebből a fiatal házasság között gyakori és jelentéktelen perpatvarból ötven esztendei néma házasság lett, ami aztán már jelentékeny teljesítmény, ha meggondoljuk, hogy a derék házaspárnak közben

négy fiú- és két leánygyermek született s ma az unokák és dédunokák vidám serege bizony felveri lármával a birtokot.

A világnak igazán kevés matrikulája jellemezhet fel 50 éves néma házasságokat s éppen ezért felkerestük a Néma Házasság Kúriáját, hogy Helle István úr engedelmével megírjuk ennek a párját ritkító ügynek a történetét.

MIT MOND A NÉMA FÉRJ?

A meghitt, sárgafalu kúria verandáján először Helle István úrral kerültünk szembe, aki pompás egészségnek örvend.

— Hát csak írja meg, ücsém, ha akarja. Én nem röstellem, ami történt, sőt azt mondom, hogy

sok házasságban nem ártana egy kis hasonló pauza.

Sok házaspár jobban megértene egymást, ha a sok szóbeszéd helyett néma nyelvvél, de beszédes szívvel közeledne egymáshoz.

A meglepő bevezetés után Helle István úr friss emlékezettel mondja el, hogy a fél évszázados némaságot elindító „lavinamag” lassankint kimenne az eszből, ha nem gondolna rá annyit. A vita azon kezdődött 1889. június elején, hogy Helle István nagy vendégsereget akart egybehívni a házasság első fordulójának megünneplésére, míg felesége kettesben akarta megülni az évfordulót. A vita nem fejeződött be, mert Helle kötötte magát a vendégekhez. Meg is rendezte a nagy vacsorát, de a ház asszonya nem vett részt rajta.

— Háromszor mentem be és kérleltem, hogy jöjjön ki közénk, — meséli — de nem jött ki. Harmadszorra megmondtam neki, hogy ennyi könyörgés egy férfitől egy életre elég, az én szavamát nem hallja többé, sem kérésre, sem másra. Így is történt.

Az óminózus vacsora elmulott és a Helle kúria belső szobáiba,

beköltözött a csend.

Igaz, hogy mindössze négy hónapra, mert akkor érkezett meg a trónörökös, aki azonnal gondoskodott, hogy hangos legyen a házatája. A

fiatal anya boldogan mutatta a kis utódot, de nem szólt egy szót sem. Helle István is néma maradt és ekkor jegyezték el magukat a házastársi némaság ritka erényével.

— Lassankint — mesél tovább az ezüstfejú Helle István — megszoktuk, hogy ne beszéljünk és rájöttünk, hogy a nyelv szavain kívül más módok is vannak, amelyekkel két ember megértheti magát. Öszintén szólva

nagyon szerettük egymást, de a büszkeségünk nem engedte, hogy elkezdjünk a beszédet.

Csak most látom, hogy mennyi bölcsesség volt ebben, mert olyan beszéd, amelyben az ember a hangját is hallhatja, könnyen vitába és veszekedésbe megy át, míg a mi stílusunk csak a kijelentő módot ismerte.

Persze az ember kíváncsi lesz arra, hogy milyen lehet az a „stílus”, amelyben nem szerepel az emberi hang és mégis tökéletesen érthető. Helle István nem hagy efelől sem kétséget.

— Ha olyan kérdés adódott elő, amelyben választani kellett, akkor a belső cselédet, ismét az asztalhoz rendeltem, ahol a feleségem is ott volt és hangosan referáltattam. Elég volt aztán ránézni az asszonyra és

kivoltam a szeméből

a választ. Ha a döntés rám tartozott egyedül, akkor is így tettem. Az asszonyi tanács sokszor helytelenül.

A többi ügyeket elintéztük szemmel, kézintéssel, nehéz esetben írással.

Persze derűs esetek is történtek. Gyerekeink megszokták, hogy csak egyenként beszélhetnek velünk, az ügyeiket külön kellett elmesélni. A legidősebb fiam nyolc éves volt, amikor először hívták el egy szomszéd birtokra. A fiam rosszkedvűen jött haza és vacsora alatt ki is fakadt:

— Mondja édesapám, — kezdte — miért kellett nekem azokhoz az emberekhez elmennem? Nem rendes emberek azok, hiszen beszélnek egymással.

— Bizony nehéz volt megállni mosolygás nélkül, aztán négy szemközt megmagyarázni a fiamnak, hogy

attól még lehet valaki rendes ember, ha beszél a feleségével.

Országszerte felhőszakadás pusztított

Sok helyen szünetel a vasuti forgalom, Több emberáldozatot is követelt a vihar

Bucurestiből jelentik: A ploesti — buzeui vasútvonalon Albesti és Talajem között a felhőszakadás következtében megszakadt az összeköttetés, mert a töltést elmosta a víz. Az óriási víztömegek a sínek felett fél méternyi magasságban ellepték a vonalat. Moldovával, Basarabiával és Bucovinával a vasúti összeköttetés megszakadt. Botosanimegyében nagy esőzések voltak. Manastireni községben a nila Maria asszonyt villámcsapás érte két és fél éves gyermekével. Bacauból érkezett jelentések hatalmas esőzésekéről számolnak be. Faraone és Lea Seaca között az államvasúti töltést elmosta a víz. A közlekedés szünetel. Cernauti és Storoinet között is felhőszakadás volt. Iordanești községben három házat villámcsapás ért és ezek leégtek. A doljmegeyi Capresti község határában Maria reia másállapotú asszony öt éves fiával a vihar egy színe menekült. Villám csapott le és az asszony gyermekével együtt szénméggett.

A fővárosi jelentés szerint az esőzések országszerte megindultak. Szerda este a Bucurestiből indult 503-as cernauti gyorsvonat a felhőszakadás következtében a faraoni állomáson 103 percet kénvtelen vesztegelni.

Az anyagi kár különösen a vidék déli részén óriási.

Reni állomásról jelentették a vasút vezérigazgatójának, hogy a Galati—Basarabiasca vasútvonalon a víz előntötte és itt a hirtelen áradás csaknem emberáldozatot is követelt. A 235, számú órház ügyelője és családtagjai csaknem a vízbe fulladtak.

A fővárosban ma déli fél 2 órakor vonult a vihar és rövid időn belül

Bucuresti északi és északnyugati része víz alá került.

A víz teljesen előntötte a főváros központjának részét, a Filipescu parkot, a Dorobanti utat és északi pályaudvart és a Grivitei utat.

A THALIA operettegyüttesének bucsuelőadásai

Szombat d. u. 6-kor: **A szomjas krokodil** (olcsó helyárakkal)

Szombat este 9 és vasárnap délután 6 órakor:

GYIMESI VADVIRÁG

Géczy István gyönyörű népszínműve

Vasárnap d. u. 3-kor: **J U L I A** (olcsó helyárakkal)

Vasárnap este 9 órakor:

NINCS SZEBB MINT A SZERELEM

Sándor Jenő legújabb, nagyszerű operettejüdjonsága!

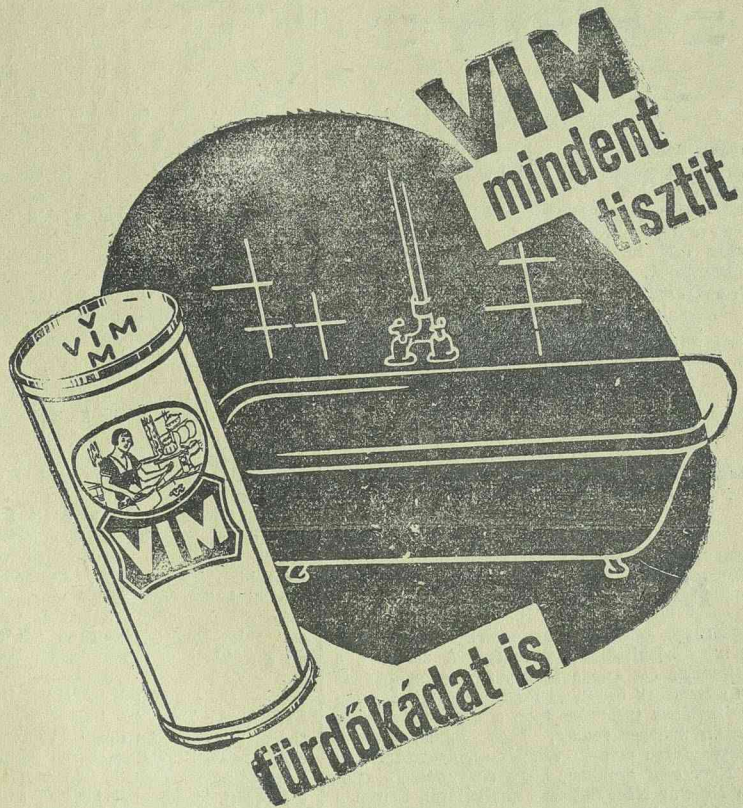
A bucsuelőadásokra tanácsos jegyekről elővételben gondoskodni!

Életfogytiglani fegyházra ítélték, mert meggyilkolta vadházastársát és annak egyik rokonát

Bucurestiből jelentik: Az ilfovi büntetőtábla most tárgyalta Capitanu Dumitru fővárosi lakos kettős gyilkossági bűnperét, amely 1933-ban történt.

A vádlott több revolverlövessel bosszúból megölte kedvesét és ennek egyik férfi rokonát.

Capitanu Dumitru 1930-ban szabadult ki a fegyházból, ahol másik büntény miatt 5 éves büntetését töltötte ki. Ekkor megismerkedett Dita Pelu giurgiu nővel, akivel három éven át vadházastársan élt. Az egykori fegyenc teljesen megváltozott, munkát vállalt és elhatározta, hogy becsületes életet kezd. Az egyik téglagyárban kapott alkalmazást, ahol egy ideig munkaadónak teljes megelégedésre dolgozott. Egy napon, 1933 elején, a téglagyárban jelentékes lopás történt. Különböző szerszámok eltűntek és a lopással két embert gyanúsítottak: Capitanu Dumitru és Marin Ionescut, aki egyébként Capitanu házastársának sógora volt. Az eljárást mindketten ellen megindították és a bíróságra várt annak eldöntése, hogy a két közül melyik a tolvaj. Körülbelül ugyanebben az időben eltérés keletkezett Capitanu és a vele együtt élő nő között és szeszkezdések ettől kezdve napirenden szerepeltek. Ennek eredményül is az volt, hogy Dita Pelu a férfitől elköltözött. Haragban ak el és az eszony, hogy bosszút álljon Capitanu Dumitruval, azzal vette meg, hogy a bírósági tárgyaláson ellene fog vallani. Később Dita Pelu összeköltözött sógorával, Marin Ionescutal és a törvényszéki tárgyaláson vele együtt jelent meg. Ez 1939 augusztusában volt, a tárgyalást azonban későbbi időpontra halasztották. Ekkor azután Dita Pelu és sógora az igazságügyi palotából eltávoztak, Capitanu Dumitru utánuk sietett és szó nélkül mindkettőre több revolverlövést adott le. A nő nyomban meghalt, míg a másik áldozatot életveszélyes állapotban kórházba szállították. A mostani tárgyaláson a gyilkos mindent beismer, azt is, hogy a kettős büntényt előre megfontolt szándékkal követte el. A büntetőtábla ezután életfogytiglani kényszermunkára ítélte. Az elítélt összesen 35 esztendő.

A zendülések és összeesküvések vszázados főfészeke: Tiencsin

Már hetek óta a világ érdeklődésének közepén áll a Távolkeleten fekvő Tiencsin kínai városa.

Tiencsin egy évszázad óta a zendülések és összeesküvések főfészeke volt,

amely az elmúlt évtizedekben a kínai kormány azokat a tábornokokat helyezte át, akikről gyanították, hogy a központi kormány ellen dolgoznak. Ezek a tábornokok itt azután befejezték azt a munkát, melynek megkezdéséért ide kerültek és így érthető,

miért Tiencsinben miért voltak állandóan katonai összeesküvések.

A város neve körülbelül 80 esztendeje állandóan a nemzetközi eseményekben. Így először 1853-ban vett tudomást létezéséről a világ, amikor a kínai tábornokok itt azután befejezték azt a munkát, melynek megkezdéséért ide kerültek és így érthető,

miért Tiencsinben miért voltak állandóan katonai összeesküvések.

1860-ban az angol-francia csapatok elfoglalták a várost.

1870-ben magyaránú lázadás tört ki Tiencsinben. Évtizedekig semmit sem lehetett hallani arról a kínai helységről, míg azután 1900-ban a kínai lázadás alkalmával a lázadók birtokukba vették. Egy év múlva a város falait Waldersee tábornok parancsára szétrombolták. Most újabb három évtizedes csend következett be.

1911-ben azután az 1931-es magyaránú lázadás kapcsán a világ közvéleményének figyelmébe ismét Tiencsin került elő.

1937-ben a japánok a várost megszállták és azóta is megszállás alatt tartják.

Önkéntlenül is felvetődik a kérdés, hogy a hóhérok, lázadók és összeesküvők, miért éppen ezt a várost választották ki működésük színhelyéül?

A válasz egyszerű. Mindenekelőtt is a város hadászati szempontból.

Tiencsin a Pajho és Hunho nevű nagy folyók összefolyásánál fekszik és az egész Honan vidéket uralja.

A város a Peclli öböltől mindössze 70 kilométernyire van és aki Tiencsint uralja, a Peclli öböl és a

Honan vidék közötti forgalmat is ellenőrzi, annak a csatornának révén, amely a Pajho és Hunho vizét a Yabgthe folyóval összeköti. Háború esetén

ez a vízi út felbecsülhetetlen értéket jelent.

Ezek voltak főokai annak, hogy a japán tábornokok most véglegesen hatalmukba kerítették Tiencsint. A japán csapatok és az engedményes területek európai és amerikai lakosai között a viszony sohasem volt barátságosnak mondható.

Másrésről a kínaiak fontos gazdasági, kulturális és vallási kapcsolatot tartanak fenn az engedményes területek lakóival. Tiencsinben számos kínai keresztény él, akik, mikor üldözöttek elől menekültek, a fehér misszionáriusoknál találtak menedéket. Ilyen körülmények között érthető, hogy ha a japán hatóságok és az engedményes területek vezetői között a helyzet elmérgesedett. Mindezeket kívül figyelembe

kell venni még azt a körülményt is, hogy Tiencsin a kínaiak szellemi ellenállásának központja. A városban és a környékén nem kevesebb, mint 2200 kínai iskola működik és ugyancsak itt van a hírneves „Nankai” nevű kínai egyetem is, amely az utóbbi két évtizedben a legkiválóbb nacionalista vezetőket adta a kínai nemzetnek. Ezek a vezetők kipróbált hívei Csang-Kai-Sek tábornoknak, akivel a japánokkal szembeni ellenállást fejtik ki. Említésre méltó mindezeket kívül, hogy Tiencsinben van a kínai sajtó központja, amely rendkívüli befolyást gyakorol a kínai népre. Itt jelenik meg egyébként a „Ta-Kung-Pao” című kínai ujság. Ez a világ legrégibb lapja, miután

900 évvel ezelőtt alapították.

Hogy a japánoknak hadászati szempontból Tiencsin milyen nagy jelentőséggel bír, az abból a körülményből is kitűnik, hogy Kenji Doihera, a japán kémiroda főnöke, főhadiszállását a háború megkezdésekor itt rendezte be. Kenji Doihera időközben meghalt, a japán kémközpont azonban továbbra is ebben a városban maradt. Célja ma elsősorban az, hogy Nagy-Britannia tekintélyét alássa, hogy ezáltal a kínai tömegek bizalma az angol segítség lehetőségében meginogjék.

Aggasztóra fordult Solymosán Magda, a kolozsvári színház primadonnájának állapota

Nővére betegágyához sietett és vértömlesztéssel próbálják megmenteni az életnek

Budapestről jelentik: Hónapok óta fekszik súlyos betegen egy budapesti szanatóriumban Solymosán Magda a kolozsvári magyar színház aradi származású népszerű primadonnája. A bájos fiatal teremtés a nyáron Olaszországba utazott vőlegényével és itt borzalmas autószerencsétlenség érte. Sérült gerinccel szedték ki a gépkocsi roncsai alól és csak csendnek volt köszönhető, hogy sikerült visszahúzni a halál küszöbéről. Azóta Budapesten ápolják és koronként érkeznek róla hírek, amelyek hol kedvezőek, hol kedvezőtlenek. Legutóbb az az értesítés jött, hogy túl van minden veszélyen és ha színpadra nem is léphet többé, egészsége annyira rendeződött, hogy mint polgári nő nyugodtan élhet. Ugyálszik, ezek a vigasztaló hírek nem bizonyultak valósnak, mert

Solymosán Magda állapota egyre rosszabbodott. A sok fekvéstől egyre jobban lefogyott és akik ismerték, most alig ismernének rá. Pár nap előtt Aradon lakó nővére táviratot kapott Budapestről, hogy utazzék azonnal a magyar fővárosba, mert hulla állapota válságosra fordult és vértömlesztés vált szükségessé. Úgy aradi, mint kolozsári tisztelőit és kollegáit mélyszégyen megdöbbentette a szomorú híradás. Talán a vértömlesztés sikerülni fog és megmenthetik az életnek Solymosán Magdát, ezt a viruló szépségű, folyton mosolygó fiatal színésznőt, aki oly sok reménységgel indult neki a színi pályának és aki hónapok óta élet-halál között vergődik a szanatórium fehér ágyán.

JUNIUS

25

Nagy népi ünnepély

a Gyárvárosi Ifjusági Egyletben

a szegény magyar iskolás gyermekek segélyezésére. — A népi ünnepélyen gazdag műsor lesz és sok szórakozás, kugliverseny, népies táncok, laci-konyha, énekszámok és tánc reggelig

JUNIUS

25

HIREK

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félre 400, egész évre 800 lei. Házhoz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félre 350, egész évre 700 lei. Házhoz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1200 lei kézbesítéssel együtt.

KULFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félre 700, egész évre 1400 lei.

TELEFON

28-10 és este 9 óra után 28-15.

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

Kerti ünnepély

Lesz vasárnap, amelyet a temesvári Magyar Nőegylet nagy körületekintéssel rendez. A nőegylet, a mely alapítása óta szívén hordja a szegény magyar iskolás gyermekek ügyét, esztendőnként egy-egy napot az iskolának szentel és azon a napon mindenkor valamilyen ünnepet rendez, hogy annak jövedelmét szegénysorsu magyar tanulók segélyezésére fordítsa. Nem elég azonban, hogy elismeréssel szóljunk a Magyar Nőegylet eme munkájáról, hanem a magyar közönségnek kötelessége, hogy az ünnepély főmeges látogatásával ezt eredményessé, jövedelmezővé tegye. Hiszen mindenki, aki ott megjelenik, csekély pénzért sok szórakozásban részesülhet. Jól cselekedni mindenkor szép dolog, szórakozva jól tenni pedig élvezet és lelki gyönyörűség. Ez idén a Magyar Nőegylet kerti ünnepélye ötletességben, változatosságban felülmulja mind az ilyen hasonló rendezéseket. Nagy szívséggel és vendégszeretettel elvárunk vasárnap a Gyúrvárosi Katolikus Ifjúsági Egyesületnek a Tigruluv-uccában levő helyiségébe mindenkit, aki szívén hordja a szegény iskolás gyermekek sorsát. A gyermek a jövő, — ez a jelszava a Magyar Nőegyletnek és ez a jelszó lelkesítse a közönséget is, amikor az ünnepélyre indul. Délelőtti, délután, este hangos lesz a tágas kert-helyiség, szóli fog a zene, kacag a jövedv és csörögdez majd a pénz is a jótékonyaság oltárára.

— **A magyar sajtókamara új elnöke.** Budapestről jelentik: Szerdán este alakuló közgyűlést tartott a sajtókamara újságíró főosztálya, amelynek elnökévé 382 szavazattal, Kolozsvári Borcsa Mihály, volt miniszterelnökségi sajtófőnököt választották meg.

— **Aláírták a német—lett megneemtámadási szerződést.** Rigából jelentik: A lett minisztertanács egyhanguan ratifikálta a német—lett megneemtámadási szerződést. A ratifikált okmányokat a legközelebbi időben Berlinben cserélik ki.

— **VASARNAPIG ÉRVÉNYES A LUNA BUCURESTILOR VASÚTI KEDVEZMÉNYE.** Bucurestiből jelentik: A „Bucurestii Hónap” nagy sikere következtében az államvasútak igazgatósága július 25-ig meghosszabbította a kedvezményes utazás határidejét.

— **MEGKEZDI MŰKÖDÉSÉT A ROMÁN—PALESZTINAI KAMARA.** Bucurestiből jelentik: Minisztertanácsi jegyzőkönyvvel engedélyezték a román—palesztinai kereskedelmi kamarának az ország területén való működését. A kamara alapszabályait a nemzetgazdasági minisztérium jóváhagyta.

— **MEGSZÜNTETIK A TUNISZI OLASZOK EDDIGI JOGAIT.** Párisból jelentik: A képviselőház gyarmati bizottsága egyhangulag helybenhagyta az albizottságnak a tuniszi kérdés tekintetében tett javaslatát, amely szerint ne vesszék be újból az 1896. évi egyezményeket. Ezek az egyezmények lehetővé tették a tuniszi olaszoknak, hogy határozatlan időre megtarthassák állampolgárságukat. A bizottság azt javasolja, hogy a tuniszi olaszokra is a közérvényü törvényt alkalmazzák.

— **AGYONVERTE FELESÉGÉT.** Craiovából jelentik: Borzalmas bűntény történt tegnap Nae Marinescu 57 éves szerelő lakásán. Itt élt Marinescu fiatal feleségével akire a korrumpció miatt féltékeny volt. Tegnap ismét féltékenységi jelenet játszódott le közöttük s ennek során Marinescu valószínűleg agyonverte feleségét. Tettéknek elkövetése után önként jelentkezett az ügyészségen.

JUNIU 23
Péntek
Zoltán, Ediltrud,
Agrippina

1446. június 23-án született Kolumbusz Kristóf, Amerika felfedezője. Már fiatalon tengerész lett és nagy utakat tett. Izabella spanyol királynőnek előadta tervét, hogy nyugati irányba elindul a tengeren és a felfedező földréket Spanyolországnak juttatja. 1492. augusztus 3-án indult és ugyanazon év október 10-én megtörtént Amerika felfedezése.

1526. június 23-án halt meg Fugger Jakab korának legelső bankárja, akit a fejedelmek hitelezőjének neveztek. A család Németországban kezdte meg pénzügyi műveleteit, amelyeket azonban hamarosan kiterjesztett a főbb európai országra is. Fugger Jakab II. Ulászló, valamint II. Lajos magyar királyoknak is adott pénzt kölcsön. Üzleti összeköttetésbe, majd házasság révén rokoni kapcsolatba lépett a hírneves Thurzó magyar főnemesi családdal. Fugger Jakab fia és unokája is nagy szerepet vitt Magyarország pénzügyeiben.

1606. június 23-án kötötték meg a bécsi békét. Ebben Bocskay István erdélyi fejedelem elérte azt, hogy a bécsi udvar biztosította a magyar alkotmány megtartását és a protestánsok részére a vallásszabadságot.

1870. június 23-án született Brassóban Iosif O. Stefan román költő. Tanulmányait Brassóban, Nagyszébenben és Bucurestiben végezte. Egy ideig mint hírlapíró működött Bucurestiben. Több kötet eredeti költeménye jelent meg. Ezenkívül számos más nyelvű verset ültetett át románra. 1896-ban egy kötet Petőfi-költeményt adott ki románul. Iosif a legkiválóbb román Petőfi-fordító.

— **EGY KILÓ HARMINC DEKA CSEMPÉSZETT ARANY AZ IMAKÖPENYBEN.** Nagyváradról jelentik: Az itteni vámhatalóság elutasítás előtt átvizsgálták Rosenberg Sámuel 25 éves szatmári terménykereskedő bíródjét és egy gazdagon ezüstözött imaköpenyt találtak ami gyanusnak tűnt fel. Rosenberget podgyászával együtt azonnal lezártították a vonatról és bekísérték a vámhivatalba, ahol csakhamar kiderült, hogy az imaköpeny szélébe 598 darab szinaranyból való karika van bevarrva. Az arany sulya egy kiló 320 gram. Rosenberg Sámuel a vámhatalóságok nyomában 2 millió leire bírságolták. Az aranyat pedig elkobozták és tegnap reggel beszállították a Banca Nationalába. Az aranyosempész szatmári kereskedőt azonnal kihallgatták. Rosenberg az ügyesség előtt azzal védekezett, hogy az imaköpenyt apósától Paneth Mórictól kapta nászajándékba.

— **Jugoszláv feltaláló szerint meg lehet akadályozni a tengeralttjárók katasztrófáját.** Belgrádból jelentik: A Phenix francia tengeralttjáró katasztrófájával kapcsolatban a világsajtó egy érdekes találmány ügyével foglalkozik. Még 1935-ben, egy Kuzmonovici nevű volt jugoszláv katonatiszt közölte az illetékes tényszerűekkel, hogy olyan találmánya van, amelynek segítségével a tengeralttjárók elsüllyedését meg lehet akadályozni. A találmányról szóló bejelentést eleinte nem vették komolyan, az egykori katonatiszt azonban nem hagyta annyiban a dolgot és sikerült elérnie, hogy Koch, jugoszláv tengernagy előtt kísérleteket végezhesen. Körülbelül két évvel ezelőtt a francia és angol tengerészetiügyi minisztérium tárgyalásokba kezdett Kuzmonovicivel, a találmányt azonban nem vásárolták meg, miután annak tulajdonosa zért óriási összeget követelt. Most a legutóbbi tengeralttjáró katasztrófa után váratlan fordulat következett be a találmány ügyében, amennyiben az angol admirális, a jugoszláv feltalálót sürgősen Angliába hívta, hogy újabb tárgyalásokat kezdjen vele a találmány megszerzése érdekében. Kuzmonovici, aki néhány napon belül Londonba utazik, az újságírók előtt kijelentette, hogy a Squalis és a Phenix pusztulását meg lehetett volna akadályozni, ha ezek a tengeralttjáró az ő készülékével lettek volna felszerelve.

Poparlan törvényszéki főelnök házasságkötése

Tegnap délelőtt az anyakönyvi hivatal előkelő házasságkötés színhelye volt. Poparlan Alexandru, a temesvári törvényszék főelnöke lépett örök frigyre Radulescu Virginiával, a Carmen Sylva leányliceum tanárnőjével. A házasságkötést Table Nicolae dr. főjegyző segédletével Tieran Emil dr. főpolgármester vezette, aki az új házaspárt elsőnek üdvözölte. Mint tanuk Stefanescu Damian itélőtáblai bírósági elnök és Deleanu Vasile törvényszéki tanácselnök szerepeltek. Poparlan törvényszéki főelnököt és feleségét sorra üdvözölték azután a bírói testület tagjai, Stefan Cornel főigazgató vezetésével a törvényszéki tisztviselők, az ügyédek és számos tisztelőik. Az egyházi esküvőt Bucurestiben tartják meg.

Svájc országos kiállítás ZÜRICHBEI

Október 29-ig van nyitva
Olcsó utazási lehetőségek
Felvilágosítással szolgál:
Wagons-Lits-Cook utazási iroda
TIMISOARA, Bánáti Bankgyűjtemény palotája.
Telefon: 38

Józseffalváért

Egyik nap sűrűbben, a másikon szóróval, sabbán, de mindegyre gyűlnék az adományok a józseffalvai tűzkarosultak javára. Mint ezek a patakokba és mint a patakok a folyók, úgy gyűlnék az adományok a különböző helyeken Erdély városaiban, hogy aztán együttesen hatalmas összeggé dagadjanak. A magyarországi szíve mindenütt együttérez Józseffalva halálát és köldusbotra jutott magyarjaival és lehelteleg siet azok segítségére. Július 1-én megkezdődik Józseffalván az újjáépítés munkája, amelyhez szükséges lesz sok-sok pénzre. Reméljük, hogy a felebaráti szeretet összehozza azt.

Tegnap a Déli Hírlap kiadói hivatala a következő adományokat vette át:

Lőrincz Istvánné	200.—
V. V.	300.—
N. N.	100.—
Szent Antal nevében	100.—
Horváth B.	200.—
Eddigi adományok összege	Lei 32.147.—
Gyűjtésünk máig	Lei 33.047.—

További adományokat az emberbaráti kör elfogad és nyilvánosan nyugtázza a Déli Hírlap.

Tegnap kimutatásunkban L. Lili szerény nyomdahiából kifolyólag. Az ezen név alatt nyugtázott 100 leit V. Lili adta.

(—) **ÚJ REND A NYUGDÍJFIZETÉSEKNEK.** Nemrég megírta a Déli Hírlap, hogy Mircu Traian pénzügyi adminisztrátor, a beszedési és kifizetési pénzügyigazgatóság vezetője, életre való tervet tett föl a nyugdíjfizetése ügyében. A tervet Traian Vasile pénzügyi vezérfelügyelő is magáévá tette. A terv az, hogy a kifizetéseivel a kifizetési pénzügyigazgatóság épületéből és a felszabaduló helyiségeket a nyugdíjosztály foglalja el. A tágas helyiségekben a nyugdíjosztálynak lehetővé válik, hogy a nyugdíjak számfejtését és kifizetését ugyanegy időben végezhesse. Ez nem könnyített jelent a nyugdíjasok számára, akik ezen nem lesznek kénytelenek kétszer havonta a nyugdíjosztály előtt ácsorogni.

(—) **Fiatal piarista diák halála.** Kiry István, a piarista liceum nyolcadik osztályán most végzett növendéke, Nagyszentmiklósi szülei lakásában, meghalt. A fiatal diák szívbetegsége miatt sokat betegeskedett, azonban mégis szorgalommal tanult és sikeresen letette a nyolcadik osztály vizsgáját. Az idén akadémiai érettségizni is, de erre már nem kerülhetett szó. A tanári és osztálytársai által kedvelt diák nagy részvét közepette tegnap temették Nagyszentmiklóson. Temetésén diák társainak kiállítása is résztvett, a tanári kar pedig listázott küldött koporsójára.

(—) **LEZUHANT A HARSFARÓL.** Caldaru Stefan ötven éves ember, aki fogoly a temesvári frontban, több társával egy fogházor kíséretében ment a lipai útra, ahol a foglyok hársfavarág gyűjtöttek. Caldaru felmászott az egyik fára lezuhant. A baleset következtében a balkarja eltört, ezenkívül a lábál és fején zúzódásokat szenvedett. Mentők beszállították a fogházba, ahol orvosi kezelésbe került.

(—) **Konyhaberendezési tárgyak, acélárú lakás díszítése.** valamint vasárú olcsón kapható Scherter Ottó vaskereskedésében, Temesvári Belváros.

(—) **HALALOZÁSOK.** Meghaltak: Lutz Ferenc hatvan éves vasúti nyugdíjas, Meisenberg Zoltán született Bubanek nyolcvanhárom éves, Vác Julianna született Viracescu nyolcvanhárom éves, özvegy Reismann Teréz született Schwarzenberg hetvenhárom éves, özvegy Kneip Teréz született Lascho nyolcvanöt éves,

Szerzők és kiadók

A francia képviselőház az új szerzői jogi törvényt tárgyalja. Egyik legfontosabb intézkedése a törvénynek, hogy az írók és kiadók között tíz évnél hosszabb időre nem engedélyez szerződést. (Kivételek a tudományos és zenei művek, melyeknek terjesztése lassúbb). Az írók és kiadók szerződéseit öt évenként revideálni lehet, hogy úgy az író, mint a kiadó megfelelően részesedjék az előre nem látott siker hasznából. Kötelevővé teszi a törvény az írók százalékos részesítését az eladási árból. Előre meghatározott összegért nem lehet irodalmi művet megvenni. Tilos a műhöz fűződő összes jogoknak (kiadás, fordítás, előadás, rádióterjesztés stb.) egységes eladása. A szerző és a kiadó viszonyának tréfás illusztrálására a törvényjavaslat előadói a következő anekdotát mondta el:

Gounod találkozik a kiadóval, akinek 5000 frankért eladta a Faust összes jogait. A kiadón gyönyörű új bunda és kopott, ócska kalap van.

— Ó! Ó! — mondja Gounod, megtapogatva a bundát — Faust!

— Igen, — mondja a kiadó, majd kalapjára mutat — de Tribut de Zamora!

A nagy szerzőnek ez az operája ugyanis csúfosan megbukott...

(—) **Növendékek zongoravizsgálója.** Andrée Erzsébet, temesvári zenetanárnő növendékei június 24-én, szombaton délután hat óraker a Banatia nagytermében zongoravizsgát tartanak. A komoly készültséggel rendelkező növendékek sorában vizsgáznak majd Engels Emilia és Ilse, Kozma-Schmiedt Ionka, Löb Hans, Prohaszka Hans, Gross Misi és Ferenc, Huber Hans, Reiber Gutsi, Görlich Baba, Gross Magda, Hanika Helga, Kratochwill M., Lohinsky Cr., Reiber Bebi, Benisch Gitta, Kovács Istvan, Mausz Mária, Reiber Marika, Benisch Hans, Wagner Hans, Krizsán Alex. és Wagner H. A különböző szerzők műveit a fiatal növendékek a szülők és egyéb hozzátartozók jelenlétében fogják előadni. A vizsgahangverseny műsorán szerepelnek Kuhlau, Diabelli, Clementi, Burgmüller, Mozart, Haendel, Schubert, Lauscha, Schumann, Chopin, Weber szerzeményei.

(—) **A MAGÁNALKALMAZOTTAK CÉHÉNEK KIRÁNDULÁSA.** A magánalkalmazottaknak Popovici Dumitru elnöke alatt működő céhe vasárnap, június 25-én kirándulást rendez a gyiróki erdőbe. Résztvevőknek kecsi áll rendelkezésre. Indulás reggel hat óraker az Erzsébetvárosból, a hatos számú villamosnak a gyiróki uton sarkán levő megállójától. Résztvételi díj 15–20 lei. Jelentkezni lehet szombat délig a céh belvárosi, Eminescu uca 5 szám alatti helyiségében, a Gyárvárosban a Gyapjúipar fiókjáratában Popovici Dumitru, a Jószefvárosban a Berthelot uton levő Fregoli ruházletben. A céh tagjai vendégeket is hozhatnak.

(—) **Háromszáz ezer lei kártérítést kért a kiütött szemért.** Dein Stefan monostori legény és Iconov Sava gazdálkodó között ez év január 24-én a korcsmában verekedés támadt, amely az úccán folytatódott. Verekedés közben Iconov erősebbnek bizonyult, mire Dein Stefan kést rántott és ellenfele felé szúrta. A kés olyan súlyosan érte Iconov jobbszemét, hogy elvesztette a látását. Dein Stefan ellen, súlyos testi sértés címen megindult az eljárás. Iconov háromszáz ezer lei kártérítést kért az elvesztett szeméért. A temesvári törvény tegnap Dein Stefan négy hónapi fogházra ítélte, az egyik szemére megvakult Iconovnak pedig huszezer lei kártérítést ítél meg.

(—) **A VILLAM MEGÖLT EGY GAZDÁLKODÓT.** Negru Gheorghe, negyvennyolc éves gazdálkodó tegnap délután a mezőn dolgozott. Munka közben észrevette, hogy viharfelhők közelednek és ezért kocsiján hazafelé indult. Már a község közelébe ért, amikor a vihar utolérte és mielőtt még fedél alá húzódhatott volna a villám agyoncsapta.

(—) **Harminc éves érettségi találkozó.** A temesvári volt állami főreáliskolában az 1909. évben végzett növendékek június 27-én este félkilenc óraker a józsefvárosi Preyer uccai Dulácska-féle vendéglőben harminc éves találkozóra jönnek össze. Az egykor érettségizett diákok közül a következők jelennek meg: Benke Szilárd temesvári állami dohánybárály hivatali főtisztviselő, Kappus József gyapjúipari textilmérnök, Kell István kereskedő, Krauser Béla nyugdíjas, Tieran Döme vojteiki görög keleti román lelkész, Lieblich Béla malomigazgató, Manojlovics Milutin lapszerkesztő, Szaf Péter városi tisztviselő, Obornik Lajos vasúti főmérnök, Faick Béla autógazdarságtulajdonos, Gimpel Péter villanytelepi könyvelő, Medgyessi I. állomásfőnök, Appeltaner Ádám magánhivatalnok, Zill Ervin optikus.

(—) **LEESETT A BAKRÓL** Pressler János bérkocsis, aki a Filomeliei uccában lakik. A bérkocsis a fején és a jobb lábán szenvedett súlyosabb sérüléseket. A mentők kórházba szállították.

(—) **ARZENOVICI ZOLTAN KAMARAI TITKÁRI KINEVEZÉSE.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara kitűnő képzettségű, általános rokonszenvenek örövendő főtisztviselőjét, Arzenovici Zoltán dr.-t megérdemelt előléptetés érte. A minisztériumból délután érkezett telefonértesítés szerint Arzenovici Zoltán dr.-t július elsejével királyi dekretummal kamarai titkárnak nevezték ki. Tizenkét éve áll ez a kitűnő munkásságú, lankadatlan tevékenységű, kipróbált munkaerő a kamara szolgálatában, őt vezető titkár alatt dolgozott mindenkor teljes odaadással a kereskedelemben és ipar érdekvédelmében és legutóbb mint aligazgató látta el felelősségteljes munkakörét. Ezentul titkári rangban áll hivatala posztján a fáradszátlan Fratila Ion főtisztár oldala mellett és tíz évet meghaladó közgazdasági tapasztalatait teljes odaadással állítja továbbra is a kamara szolgálatába. A megérdemelt kinevezés alkalmából Arzenovici Zoltán, aki a temesvári sportéletnek is vezető egyénisége, a farsadalon minden rétegből álló színtere szerencsés kívánatokkal keresik fel.

VALIUG-FERENCFALVA

magaslati nyaralóhely

Pompás levegő, strandfürdő, kitűnő napozó NAPI PENSIÓ

(háromszori étkezéssel) 100-120 LEI PAPP LAJOS vendéglős, Valiug

(—) **SZÜLETESEK.** Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Untan Alexandrina, Borcin Stefan, Kelemen Oszkár, Schenker János Rudolf.

(—) **UNITÁRIUS ISTENTISZTELET.** Vasárnap, június 25-én délután fél ótker Nagy Zoltán unitárius lelkész az evangélikus templomban istentiszteletet tart. Istentisztelet után presbiteri gyűlés lesz.

Egy délafrikai asszony azt állítja, hogy 180 éves

Londomból jelentik: Idáig Törökország tartotta a világrekordot öreg emberekben. Most váratlanul konkurrensé akad Törökországnak Dél-Afrikában, ahonnan egymásután érkeznek a jelentések öregebbnél öregebb emberekről és asszonyokról. Pillanatnyilag a világrekordot egy délafrikai benszült asszony tartja, aki azt állítja magáról, hogy 180 esztendő. A hatóságoknak el kell fogadniuk az asszony bemonadását, miután 180 év előtti Dél-Afrikában természetesen nem voltak még anyakönyvek, hiszen az angolok is csak 140 év előtt vették birtokukba a Fokföldet. Az állítólag 180 éves benszült asszony a legutóbbi népszámlálás alkalmával mondta be ezt a különös személyi adatát. A népszámlálás adatai most kerültek a délafrikai parlament elé, ahol még sok más érdekesség derült ki belőle. Nyilvánosságra került többek között az, hogy Dél-Afrikában 647 férfi és 765 nő állítja magáról azt, hogy 100 évesnél idősebb. Tizennyolc férfi és tizennyolc nő állítólag 120 esztendőnél is öregebb, azonkívül van két férfi, aki 130 évesnek, egy pedig 133 évesnek mondja magát.

— **Fogházra ítéltek egy orvost, mert nem hernyózta a fát.** Nagyváradról jelentik: Rendkívül érdekes kihágási pert tárgyalt tegnap a nagyváradai büntető járásbíró. Nemrégiben egy ismert, tekintélyes orvos ellen a helybíró feljelentést tett, hogy a szőlőjében lévő fákat nem hernyózta, amint azt az arra vonatkozó rendelkezés előírja. Miután a tárgyalás során ez valóban beigazolást nyert, a járásbíró az orvost fátvételben a hernyózás mellőzése miatt 15 nap elzárásra és 500 lei pénzbüntetésre ítélte. Érdekes megemlíteni, hogy a nagyváradai büntetőjárásbíró az utóbbi időben nem kevesebb, mint 25 olyan kihágási pert tárgyalt, amelynek vádlottjai kivétel nélkül a hernyózás mellőzése miatt kerültek a vádlottak padjára.

— **ROBERT LEY, A „MUNKA ÉS JOKEDV” KIALLITÁSÁRÓL.** Bucurestiből jelentik: Robert Ley, a német munkafront vezére tegnap sajtónyilatkozatot tett a „Munka és jókedv” kiállításáról. Ley kijelentette, hogy a kiállítás eredménye minden várakozást felülmúl. Ahogy Öfelsége II. Carol király is megállapította, a siker annak köszönhető, hogy valami egészen újat mutatnak be és hogy maga a kiállítás területe rendkívül festői helyen fekszik.

— **Német államtitkárság Szlovákiában.** Pozsonyból jelentik: A szlovák képviselőház megszavazta azt a törvényt, amelynek alapján a német kisebbségi államtitkárság hivatalos nyelvként a németet használhatja. A szlovák állam fizeti a német államtitkárság költségvetését, mert az államtitkárság közvetítő kapcsolatot képez a kormány és a német kisebbség között.

— **CIRKUSZISTAK ESKÜVŐJE.** Bucurestiből jelentik: A sárge kerületi városkában tegnap tartotta esküvőjét Engelhardt Kisasszony Rudolf Ortmannal. Mindketten a Busch cirkusz személyzetének tagjai. Az esküvői menetet két gyönyörűen felkészített elefánt nyitotta meg, amelyeken a jegyespár ült. A felvonulást hatalmas közönség nézte végig.

— **Két és fél millió lei arany — egy cigánykaraván birtokában.** Bucurestiből jelentik: Néhány nappal ezelőtt vandórcigányok érkeztek a főváros közelébe, akik Chitila község határában verték fel sátraikat. A negyven kocsiból álló karaván tagjai, kivétel nélkül festői ruhákat viseltek, lovaik jól gondozottak voltak és a cigányokon meglátszott, hogy jómódúak. Alig telepedtek meg azonban, amikor egyikük bejelentette a csendőrségen, hogy a cigánykaraván két vezetője 50 napoleon aranyat lopott tőle. A csendőrök a feljelentés alapján átkutatták a kocsikat, megmotozták a cigányokat és ennek a „házkutatásnak” szokatlan eredménye mutatkozott. A hatósági közegek ugyanis a vandórcigányoknál elrejtve, mitegy 2 millió 600 ezer lei értékű aranypenzt találtak. Az aranypenzeket elkobozták és a karaván két vezetőjével együtt azt az ügyészségen adták át. A vezetők azzal védekeznek, hogy az 50 Napoleon arany ellopását valószínűleg egy ellenséges karaván találta ki, hogy nekik kellemetlenkedjenek. Érdekes különben, hogy a feljelentő nyomtalanul eltűnt. Tekintettel arra, hogy aranypenzek őrzése nem büntetendő cselekedet, a több, mint két és félmillió értéket a karaván tagjai visszakapják.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJJEI SZOLGÁLATA:

Pénteken, június 23-án a szolgálati beosztás a következő:

A I. kerületben a Reg. Ferdinand uton levő Salviator gyógyszerár

A II. kerületben a Daciilor uton levő dr. Kovács gyógyszerár

A III. kerületben a Parombescu uccában levő Sárge gyógyszerár

A IV. kerületben a Gen. Dragalina téren levő Csillag gyógyszerár

Az V. kerületben a Corvin gyógyszerár és Ujkisodán Panajoth Ernő gyógyszerár állandó éjszakai szolgálatot tart.

Mozi

MŰSOR:

PÉNTEK, JUNIUS 23

APOLLÓ: Az ördög légiója (angol film), A rabok szigete (angol film)

CAPITOL: Zorro, az erdők királya I. rész (angol film)

RIVOLI: A fiúk város (angol film)

SCALA: A hárem titka (francia film)

Színház

Beszámoló a temesvári magyar színházi évadról

Vasárnap este véget ér a temesvári magyar színház évad, amely a legteljesebb siker jegyében folyt le és visszaadta régi hitelét a magyar színészetnek. A búcsú alkalmából Kádár Imre, a társulat kitűnő igazgató-főrendezője, érdekes beszámolót nyújt, amelyben a következőket mondja:

A bánsági magyarság szellemi vezetői évek óta sürgették, hogy a temesvári magyarság színházi szükségleteinek kielégítésére is a kolozsvári Thália együttese vállalkozzék. Tették ezt azzal az indokolással, hogy a magyar színjátszás tekintélye és hírneve itt az utóbbi időkben szomorúan alászállott és a temesvári magyarság inkább lemond az állandó társulatról s hosszú színházi évadot kapott a közönség között elérhető legmagasabb színvonalú társulatot kívánja.

Népközösségünk vezetősége s a Thalia működését támogató s ellenőrző Kolozsvári Színpartoló Egyesület elnöksége is ugyanerre az álláspontra helyezkedett. Így határozta el a Thalia igazgatója, Alén Kemény János báró elnök-igazgatóval, hogy ebben az évadban Temesvárra is kiterjeszti tevékenységét.

A temesvári magyar színházi évad 1938 szeptember 23-tól október 9-ig, továbbá 1939 május 16-tól június 25-ig tartott. Az őszi idényben 17 nap alatt 28 előadást, a nyári évadban 41 nap alatt 69 előadást tartott a Thalia két együttese. Így hat összesen két hónapos színházi évadot kapott a közönség s ezalatt 97 előadást.

A műsoron az alábbi darabok szerepeltek:

1. *Prózai művek:* A rossz asszony, Asszonyok, Jézusfaragó ember, Muskátli ablak, Bors István, Hatodik emelet, Vallomás, Prometheus, Kék róka, Havasi napút, Művészpár, Fűszer és csemege, Francia szobalány, Via mala, Hazajáró lélek, Cyrano de Bergerac és Bizánc.

2. *Népszínművek:* A vén bakkancsos és fia a huszár, A cigány, Gyimesi vadvirág.

3. *Zenés vígjátékok:* Egyetlen éjszaka, Nem leszek háltalan, Angyalt vettem feleségül, Bubus.

4. *Operettek:* Júlia, Egy beland század csinál, Idegyere rózsám, A szomjas krokodil, Nincs szebb mint a szerelem.

5. *Gyermekdarabok:* Jancsi és Juliska.

A játékrendben tehát 17 próza, 3 népszínmű, 4 zenés vígjáték, 5 operett s egy gyermekdarab szerepelt.

A megtartott 98 előadásból 48 próza, 9 népszínmű, 18 zenés vígjáték, 21 operett és gyermekdarab volt. A prózai művek és a népszínművek közül ügyszólván valamennyi kétségtelenül magas irodalmi színvonalat képviselt s hogy éppen ezek a darabok a játékrend és játékdíó kétharmadát foglalták le, bizonyítja a temesvári közönség magas szellemi igényeit.

Általában mély hálával állapítja meg a színház vezetősége, hogy a temesvári társadalom osztatlan lelkesedéssel támogatta a színház tevékenységét. Bárha olyan időköt élünk, amikor a legkülönbözőbb szempontok tagolják szembenálló csoportokra az emberi társadalom egységét, a színházban örömmel figyelhetünk meg a temesvári társadalom minden rétegének tömeges megjelenését, nemzeti különbség nélkül. Ugyanezt mondhatjuk el lugosi és dettali rendkívüli sikeri kirándulásainkról is.

A színház igazgatója kötelességének érzi, hogy ezen alkalommal megköszönje Temesvár város vezetőségének szíves készségét, amellyel a színházat rendelkezésünkre bocsátotta, továbbá a Magyar Népközösség vezetőségének buzgó lelkeségét s a temesvári sajtó igazán meleg és nagyrértékű jóindulatát, amellyel munkánkat elősegítette.

Amit tudni szeretnék...

Mindenekelőtt — habár nem tartozik szorosan véve a tárgyhoz — engedjék meg nekem, mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, annak a ténynek talán kissé szerénytelen leszőgezését, hogy a középiskolában mindig teljes eredménnyel vizsgáztam fizikából. És — ha szabad hozzáfűznöm — nem is egészen érdemtelenül. Elannyira, hogy még ma is könny nélkül tudom a mágneses, elektromos és tömeg-vonzások összes elképesztő szabályait és jelenségeit. Tudom: mért vonzza a mágnes a vasat, a pozitív töltésű viharfelhő a negatívot, a magános, nagy tömegű hegyorom a vékony selyemszálra függesztett bodzabélgolyót, egyszóval jellegetesen tisztában vagyok a legkülönbözőbb jellegű vonzások mindama fajtájával, amelyek a fizikakönyvemben benne voltak.

Csak azokat a rejtelmek, titokzatos, de általam már gyakorlati megfigyelt többi vonásokat nem értem egészen, amik az én hajdani fizikakönyvem-ből — minden habozás nélkül — kimaradtak.

Sehogyse tudom például megmagyarázni magamnak, hogy mi az a hatalmas, ellenállhatatlan, de feltétlenül létező erő, amely a vasárnapi pecsenye mellé felszolgált savanyúságok közül a vépröps, kimoshatatlan levő céklarépat a hófehér, frissen feleterített abrosz felé vonzza?

Hogy amikor a család valamelyik tagja óvatos elővigyázattal és remegő kanállal vesz ki egynéhány ilyen céklarabkákat, azzal a szándékkal, hogy vagy a nagy tányérra teszi, a hús mellé, vagy a kis deszertes tányérra, a nagy tányér mellé, akkor a céklát se a nagy tányér nem vonzza, se a kis tányér, hanem csakis kizárólag a nagy tányér és a kis tányér között elterülő apró abroszdarabka vonzza, amire a cékla habozás nélkül le is esik.

És azt se tudom felfogni, hogy amikor a Ház Asszonya rémülten kap az abrosz felé vonzódo cékla után, abban a pillanatban mi vonzza a könyökét a fából faragott karcsú leghegyesebb kiszögellése felé és amikor már odavonzotta és a könyöke feldagadt, akkor mi vonzza vajjon ugyanazt a sajtó és érzékeny könyököt a legkülönbözőbb kilincsek, butorszögletek és csúcsok felé, amelyekbe a legközelebbi napok folyamán még legkevesebb ötször beleütöközik, holott ezelőtt, emberemlékezet óta, nem ütöközt bele semmibe, soha?

Vagy ugyanennek a vasárnapnak délutánján, amikor a Család ki óhajtat rándulni és uccán a megállónál várja az autóbust, de félórát késik, nem akarja odavonozani semmi?

És amikor végre-valahára mégis eljut a kirándulás végállomására, ahol békésen letelepszik és nyakuk közé azt a hatalmas, áztató záporosót, a melyt már hetek óta hiába áhított az egész mezőgazdaság, de amely most, amikor senki nem áhította, váratlanul megérkezett és olyan vad erővel zuhog, hogy a Család kénytelen menekülni.

Pontosan abba a korszakba, ahol véletlenül épp ott ül a Stanci néni, a Család legsértődösebb nagynénje, aki ma délután akart volna jönni látogatónak, de a Család már fel volt készülve a kirándulásra és így a Családja — okosabb kifogás nem jutva hirtelen az eszébe — azt mondta neki, hogy jaj, Stanci néni, nagyon sajnáljuk, de mi ma délután nem leszünk itthon, mert a Keresztényekhez vagyunk hivatalosak és püff neki, most kiderült, hogy nem is a Keresztényeknél vagyunk, hanem kirándulás — hát most tessék nekem megmondani: mi vonzotta Stanci néni épp oda még hozzá pont ugyanabba a korszakba?

És mi vonzza — ahogy, csak így, összevessza az eszembe jutnak:

a) a Ház legkövérebb vendégét az egyetlen törrőlábú karcsú felé?

b) Mi vonzza a Ház hatalmas terméttű farkaskutyáját, hogy az összes állatkedvelő látogatókat teljesen figyelmen kívül hagyva, egyenesen és kiszámítottan ahhoz a soványított kurától megviselt idegzetű hölgyvendéghez rohanjon oda, aki még egy kis öleb láttára is azonnal és rémülten sikoltozni kezd?

c) Mi vonzza a szomszédunkban lakó és a Zeneakadémia tanuló növendék újját Brahms Magyar Táncainak egy bizonyos passzusánál az „f” helyett állandóan és következetesen a „fiz” felé?

d) Általában: mi vonzza őt a zongorához mindig pont olyankor amikor én ébéd után egy parányit szenderegni óhajtanék?

e) És ha már növendékeknek és tanulóknak tartunk: mi vonzza vajjon az igen tisztelt Középsikolai Tanári Kart hogy egyes, szerencsétlen növendékeiket épp abból a tárgyból szólítsák fel felelni, amiből aznap, véletlenül, nem készültek el elég jól?

Megjegyzem: miután ez az utóbbi eset a közel-múltban — sajnos — az én gyerekeimmel kapcsolatban is ismételt előfordult, kénytelen is vagyok most ezt a kis értekezést abbahagyni be kell mennem az iskolába, hogy gyermekeim oktatóinak ezt a fentebb ismertetett és végzetesen furcsa fizikai közörményt egy kicsit részletesebben elmagyarázzam.

Z. I.

Szombaton és vasárnap utolsó előadásait tartja a színház

Vasárnap este a közönség minden rétegének osztatlan sajnálatára befejezi nyári szezonját a Thalia együttese. Szombat este lesz az utolsó bemutatás. Ekkor kerül színre Géczy István híres népszínműve, a Gyimesi vadvirág. Ez az igazán avatott írói fantáziával megírt színes, humoros és drámai jelenetekkel átszőtt cselekményű, gyönyörű muzikájú darab felveszi a versenyt bármely mai énekes da-

rabbal. Gróf László rendezi, Schreiber Alajos vezényli a Gyimesi vadvirágot.

Vasárnap délután hatkor is a Gyimesi vadvirág kerül színre.

Szombaton délután hatkor a nagyszerű Szomjas krokodil, vasárnap háromkor a Júlia, este kilenckor pedig utolsó búcsúelőadásul a Nincs szebb mint a szerelem szerepel műsoron.

MŰSOR:

Június 24., szombaton délután 6 órakor: A SZOMJAS KROKODIL. (Olcso helyárák).

Június 24., szombaton este 9 órakor: GYIMESI VADVIRÁG. (Géczy István híres népszínműve).

Június 25., vasárnap délután 3 órakor: JÚLIA. (Olcso helyárák).

Június 25., vasárnap délután 6 órakor: GYIMESI VADVIRÁG.

Június 25., vasárnap este 9 órakor: NINCSEK SEBB, MINT A SZERELEM. (Az évad záróelőadása).

DÉLI HÍRLAP
automata telefonszáma: 28-10.

Rivoli

nagy filmek mozija bemutatja

SPENCER TRACY MICKEY ROONEY
FIUK VÁROSA

Színházi kifogások

Kedves részletek Salamon Béla „Hej szín-művész” című könyvéből

Salamon Béla, a népszerű komikus, a nagy labdadrucker, sokszáz kitűnő vicc és remek bemondás szerzője, könyvet írt. A nagyszerű elútlató könyvének „Hej színművész” a címe, itt közöljük egyik részletét.

KIFOGÁSOK

Minden színházi embernek az álma: tábla...

A tábla, amely a bejáratnál lóg és büszkén hirdeti, hogy „A mai esti előadásra minden jeyy kelt”.

Igaz, hogy Nagy Endre szerint, akkor is lehet tenni a táblát, ha nincs egészen tele a szótér. Mert aki bent van, az nem látja a táblát, aki pedig kint van, az nem látja, hogy bent mennyien ülnek.

De igazság az, hogy egy színház vagy jól megy, vagy rosszul...

Ha jól megy, azon a kulisszák birodalmában senki nem csodálkozik, azt mindenki mástól értetődőnek és természetesnek találja.

A szerző azért, mert jó darabot írt. A szíész, mert jól játszotta a szerepét. A pénztáros, mert fürgén dolgozott. Az ügyelő, mert jól gyelt. A világosító, mert jól világosított. És olytethatnám a listát lefelé egészen a takarítónig, aki szentül meg van győződve arról, hogy a színház azért megy jól, mert ő takarítás közben egy szem morzsahulladékot sem felejtett a nézőtérben.

De ha Isten őrizze, véletlenül rosszul megy a színház... Azt senki nem érti, azon mindenki sodálkozik.

A szerző azért, mert jó darabot írt. A szíész, mert jól játszotta a szerepét. A pénztáros, mert fürgén dolgozott. És így tovább... fics egy ember abban a kedves, masztixszagú világban, aki ilyenkor ki merné mondani az igazságot, hogy gyerekek, baj van, tévedtünk, azért megy gyengén a színház, mert amit csináltunk, az nem sikerült. Ehelyett ezerféle kifogást találnak ki, hogy megmagyarázzák a közönség hütlenségét.

Kevés volna ez a könyv ahhoz, hogy leírjak minden kifogást, amelyet pálvafutásom alatt allottam. De néhány gyakoribbat azért össze-gyűjtöttem, hogy lássa a nagyérdemű publi-kum, mivel magyarázza egy színház együttese az ő távolmaradását.

Szóval, miért van rossz színház?

Mert szép idő van és mindenki a szabad-ra ment.

Mert csúnya idő van és mindenki otthon naradt.

Mert elseje előtt vagyunk és még nincs senkinek pénze.

Mert elseje után vagyunk és már nincs senkinek pénze.

Mert ünnep előtt vagyunk.

Mert ünnep után vagyunk.

Mert mindenki a futballmeccsre ment.

Mert mindenki a löversenyre ment.

Mert a közönséget izgatja a belpolitika.

Mert a közönséget izgatja a külpolitika.

Mert a közönséget minden izgatja.

Mert a közönséget semmi sem izgatja.

Mert túl hosszú a műsor.

Mert túl rövid a műsor.

Mert túl komoly a darab.

Mert nem elég komoly a darab.

Mert még nem közvetítette a rádió.

Mert már közvetítette a rádió és mindenki hallotta.

Mert nincs elég plakát.

Mert nincs elég hirdetés.

Mert rosszak a gazdasági viszonyok.

Mert minden rosszul megy.

Mert minden jól megy.

De ez csak kóstoló abból a tömérdek kifogásból, amellyel a társulat szédíti önmagát és az igazgatót, hogy elfogadható okot mutasson fel a rossz menetre. Persze, az okos igazgató csak mosolyog az ilyen magyarázatokon.

Engem már azzal is vigasztalnak, hogy péntek van. És ahhoz képest, mondták, hogy a péntek a legrosszabb színházi nap, aránylag nem is olyan rossz a bevétel. A szép a dologban az, hogy tévedésből csütörtökön vizsgáltak ez-zel.

De a legkedvesebb magyarázatot Hódmezővásárhelyen kaptam. Nyári turnémon ott vendég szerepeltem és mingyárt első este kevés ember volt kíváncsi a műsoromra.

Előadás után a szállóban az egyik színészem fontoskodó arccal lépett hozzám.

— Direktör úr, kérem, — mondotta — megtudtam, hogy miért volt ma este olyan rossz házuk...

— Na miért? — kérdeztem.

Mert Szegeden megnyílt a strandfürdő...

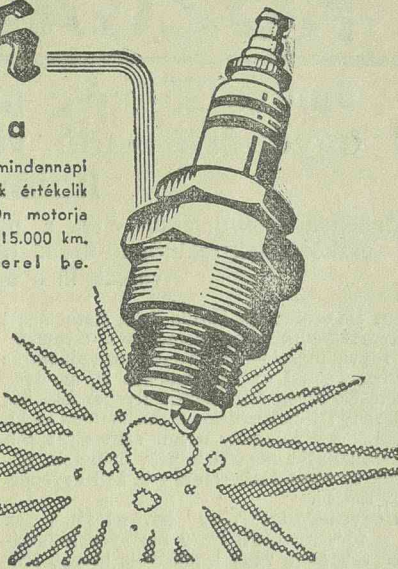
Bosch

gyújtógyertya

milliószor bevált a versenyeken és a mindennapi használatban. A leghíresebb versenyzők értékelik a BOSCH gyújtógyertyát. Az Ön motorja is jobban fog működni, ha minden 15.000 km. után új BOSCH gyertyákat szerel be.

LEONIDA & Co. București
és fiókjai

Kapható az ország összes szaküzleteiben

SPORTSEMÉNYEK

A Chinezul-Ilsa sportegylet közgyűlése

A temesvári Chinezul-Ilsa sportegylet vezetősége július 9-re hívta össze a közgyűlést, amely ennek a nagymúltú egyesületnek további sorsáról fog dönteni. A fontos közgyűlést délelőtt tíz órakor, a Victoria szállóban levő egyleti helyiségben tartják meg és arra a tagokat ezúton is meghívják. Amennyiben a közgyűlés nem lenne határozatképes, úgy azt július 16-án tartják, a megjelent tagok számára való tekintet nélkül. Sportkörökben nagy érdeklődéssel tekintenek a közgyűlés elé, mert arról van szó, hogy megmentsék a jövőnek azt az egyesületet,

amely egykor a román futball egyik büszkesége volt. Az A-ligából kiesett csapatot már a felosztatás réme fenyegette, de akkor megmozdultak a Chinezul régi hívei és összefogtak az egyesület megmentésére. Ujjászervezik a tagokat és ez a mozgalom máris kitűnő eredményt ért el, mert mindig újabb tagok lépnek be, akik lelkesen siettek a lila-kék egyesület segítségére. Ez a lelkesedés biztosítani fogja a Chinezul-Ilsa fennmaradását és lehetővé fogja tenni, hogy a közgyűlésen választandó vezetőség a régi, dicsőséges útra terelje az egyesület sorsát.

A B-osztály bajnokainak minősítő mérkőzése

A B-liga csoportbajnokok a szövetség rendelkezése értelmében a következő párosítással játszóak le a kétfordulós mérkőzéseiket:

Június 25-én és július másodikán TMAC—Mures és Gloria CFR—Unirea Tricolor. A vesztesek egymásközi mérkőzéseiket július 9-én és 16-án játszóak le és ennek a két mérkőzésnek alapján vesztes csapat a B-ligában marad.

Tekintettel azonban arra, hogy a TMAC és Unirea Tricolor, még a Román-kupaért is játszanak, a fenti időpontok betartása bizonytalanlanná vált.

A szövetség eredeti rendelkezése szerint a B-liga csoportjaiból az utolsó 2—2 helyezettek kerül az alkerületi bajnokságokba és ezek helyét a ligabajnokságok döntőjébe került két-két csapat fogja elfoglalni. — Ebben a kérdésben is azonban még módosítás várható.

Sporthírek mindentelől

Az FC Rapid játékosokat ad a galatii Gloria CFR-nek. A fővárosi vasutascsapat és a galatii Gloria CFR vezetősége között megállapodás jött létre, amelynek értelmében az FC Rapid Horotant és Mártont átengedi a Gloria CFR-nek. Erre azonban csak akkor kerül sor, ha a B-liga bajnok bejut az A-osztályba.

Megváltozik a B-osztály rendszere. A nemzeti bajnokság B-osztályát a hírek szerint átszervezik. Az átszervezést a földrajzi fekvés tekintetbevételével hajtják végre. Szó van arról is, hogy újból bevezetik a „baram” költség-megtérítést.

DECEMBER 3-ÁN DUBLINBEN, 10-ÉN PEDIG LONDONBAN JÁTSZIK A ROMÁN VALÓGATOTT CSAPAT. A román labdarugószövetség levelet küldött az ir és angol szövetségnek, amelyben bejelentette, hogy december hónapban a román csapat hajlandó az ir, illetve az angol fővárosban játszani. Az első mérkőzést december 3-án, a másodikat pedig december 10-én bonyolítanák le a két ország fővárosában.

FUZIÓ CRAIOVAN. A két craiovai B) ligás egyesület, a Rovine Grivita és a Craiovan fuzionáltak és a jövőben „Fratii Buzesti” név alatt szerepel a csapat. Egyébként a nemzeti bajnokságban játszó több csapat között felmerült a fuzió terve. Ezek a tervek valószínűleg valóra is válnak mert a fuzionált egyesületeknek az állam hathatós támogatást biztosít.

BOGDAN ELHAGYJA EGYESÜLETÉT. Az FC Rapid válogatott csatárjátékosa hírek szerint újból Franciaországba megy. A vasutas-csapat csak abban az esetben járult hozzá kiadatásához, ha egyetlen román csapatban sem játszik és ha viszatér Romániába csakis a Rapidban folytathatja működését. Bogdan abban reménykedik, hogy Franciaországban sikerül elhelyezkedést találnia.

A RAPID MEGTILTOTTA AUERNAK, HOGY AZ UNIREA TRICOLOR CSAPATANAL MŰKÖDJEK. Az FC Rapid vezetősége tiltotta Auernak, hogy továbbra is foglalkozzék az Unirea Tricolor csapatával.

TÖBB EGYESÜLET ÉRDEKLŐDIK SPIELMANN IRANT. Ilyenkor nyár folyamán, a bajnoki idény befejezése után az egyesületek igyekeznek új játékosokkal felerősíteni csapatukat. Ezzel kapcsolatban érdekes megemlíteni, hogy a legtöbb egyesület Spielmann iránt érdeklődik és szeretnék leszerződtetni a jövő bajnoki idényre. A Rapid, Ripensia, Tricolor, UDR és a Mures intéztek átiratot, vagy küldték el megbízottaikat a NAC vezetőségéhez Nagyváradra.

A VENUS KÜLFÖLDI PORTYÁT BONYOLIT LE. A román bajnokságot hosszabb külföldi portyát bonyolít le Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában és Németországban. A turatervet Jánosy állította össze, aki azon a véleményen van, hogy a Venusnak feltétlenül szüksége van nemzetközi mérkőzésekre, más különben idegen csapatok ellen mindig gyengébben fog szerepelni. Az edző ezzel magyarázza a vasárnapi gyengébb szereplést is.

NEMET CSAPAT ROMÁNIÁBAN. A düsseldorf-i Fortuna a jövő hónap folyamán Romániába jön. A német csapat először az FC Rapid, majd a Ripensia és a Venus együtteseivel játszik barátságos mérkőzést. Július 15-én a Rapid ellen, 16-án a Ripensia ellen, míg július 18-án a Venus ellen bonyolít le mérkőzéseket a román fővárosban.

KÖZGAZDASÁG

Junius 25-ikéig meghosszabbították az egyenérték-adó vallomás benyújtásának határidejét

Az érdekeltek felszólalással éltek a pénzügyminisztériumban, hogy a termelési eszközöknek tekinthető üzemi telkeket, épületeket, berendezéseket vonják ki a megadóztatás alól

Mint ismeretes, az április 1-én életbelépett új egyenérték-adótörvény nemcsak a természetfölötti fogva ingatlanokat vonta megadóztatás alá, hanem azokat az ingatlanokat is, amelyek rendelkezésük révén tekinthetők ilyeneknek. Sőt az új törvény rendelkezéseiben tovább ment és kimondotta, hogy valamely üzem, vagy gyár céljait és szolgáltatásait képező telkek, épületek, felszerelések és berendezések után is kell egyenérték-adót fizetni.

Az egyenes-adótörvény bevezetésénél az vezette a törvényhozót, hogy bizonyos ingatlanok végérvényesen, vagy legalább is hosszú időre ki vannak vonva a forgalomból, aminek következtében a kincstár károsodás érinti azáltal, hogy az ingatlan forgalom révén befolyó illetékek és adók rést jelentenek az állami jövedelmekben.

A Törvényvéleményező Tanács határozata szerint, a gyárak és üzemek tulajdonát képező telkek, épületek és berendezések szorosan hozzá tartoznak az illető vállalat termelési eszközeihez és éppen ezért az ezekre kivetett adót meg kell szüntetni. A pénzügyminisztérium ebben az évben, május 5-én kiadott 119.719 számú

körrendeletével túllépte a törvény intézkedését, amennyiben kimondotta, hogy a bérelt telkeken épült üzemek és gyárak is egyenérték-adó alá esnek. Az érdekeltek felszólalással éltek a minisztériumban, amelyet most vizsgálunk felül, mert hiszen az ilyen telkek és épületek éppen azért nem idegeníthetők el, mivel a kérdéses vállalat termelő eszközei közé tartoznak, tehát nem lehet úgy tekinteni őket, mint amely kivonja magát az ingatlanforgalom alól. Márészről az érdekeltek arra is hivatkoznak, hogy az ötéves gazdasági terv is amellett szól, hogy a fenti vállalatoknak nem kell egyenérték-adót fizetni.

A pénzügyminisztérium illetékes körei azt vizsgálják most, vajjon az egyenérték-adó ezen értelmezése nem lépi-e túl magát a törvényhozó kifejezett szándékát. Megtörténhet, hogy az újabb megterhelések igen nehéz helyzetet teremtenek a vállalatok számára.

A minisztérium végleges döntéséig a központi bélyegbizottság elnöke Demetrescu Eugen rendeletet adott ki, amelyben az egyenérték-adó-vallomások benyújtásának határidejét június 25-ig meghosszabbította.

Ismét teljes kapacitással dolgoznak a belföldi fémfeldolgozó gyárak

Közbenjárásra készülnek a rádióüzemek

A belföldi vas és fémfelgyártmányok piacán megindult az üzleti élet, ami arra vall, hogy a fémipari üzemek ismét erőteljesen dolgoznak. Kivételt képeznek a lakatáru és zárgyárak, amelyeknek a termelése a múlt évvel szemben negyedére esett.

Ez annak a jele, hogy az idén az építkezések is 75 százalékkal csökkentek.

Nagy a kereslet megint a rádiókészítéshez és a vilámmossági iparban használt dinamó és transzformátorlemezekben. Ezzel a cikkel azonban az a baj, hogy belföldön nem lehet kapni, viszont a behozatalra nem adnak engedélyt. Az történt ugyanis, hogy ezek a lemezek a vámtarifája 1049-ik szakasza alá tartoznak, amely általában mindenféle vas és acélelemre vonatkozik. Miatán belföldön sok ilyen lemezt gyárt a Resica, valamennyi ide tartozó cikkre behozatali korlátozás léptettek életbe, így a dinamó és transzformátorlemezre is, holott ezt a lemezt belföldön nem csinálják. A tilalom következtében a rádiógyárak tevékenysége majdnem teljesen megbénult.

Értesüléseink szerint a rádióüzemek közben akarnak jární, hogy ezt a lemezt vegyék ki az 1049-ik vámtétel alól

és önálló vámtételt csináljanak belőle, annál is inkább, mert belátható időn belül a belföldi vasipar ilyen lemezeket nem fog előállítani. Nagy az érdeklődés alumínium lemez és szalag iránt is, amelyet edénygyártásra is fel lehetne használni. Ebben a tekintetben Temesváron történt is kísérlet, amely azonban csődöt mondott, mert a világkartell miatt, amely az alumíniumlemez egyedüli eladója, a romániai edényipar nem tudja felvenni a versenyt a német gyárakkal. Ujabbán a csepeli Weiss Manfréd

művek alumíniumgyára kezd terjeszkedni a romániai piacon és már vezérképviseletet is adott egy itteni cégnek alumíniumedényekre. Ismét van kereslet könnyűfémekben (alpakka stb.). Különösen nikeltartalmú fémeket hoznak be külföldről. Rézfelgyártmányokban a behozatal minimális. A rézkar-tell, a Bevemét által forgalomba hozott rézszalag árban és majdnem minőségben is kiszorította a külföldi árút.

Loállítja üzemét a nagykarolyi papirgyár

A romániai papirkartell évek óta megállapodásban volt a nagykarolyi papirgyárral is. Az utolsó évben a papirgyár telepét a Praha-vo völgyébe akarta áttelepíteni és ezen törekvését a kartell nem nézte szívesen, sőt azt megakadályozni igyekezett. Ezen tranzakció folytán a papirgyár a múlt év végén ki is vált a kartellból és kartellen kívül folytatta tevékenységét. Néhány héttel ezelőtt a gyár és a papirkartell között tárgyalások indultak meg, amelyek most következő tranzakcióval nyertek befejezést. A kartell hozzájárult ahhoz, hogy a gyár telepét a Praha-vo völgyébe helyezze át. Ezzel egyidejűleg a kartell átveszi a gyár papírt előállító gépeit, úgy, hogy a nagykarolyi gyár beszünteti a papirgyártást. A gyár cellulozet előállító üzemét kibővíti, nagyobb kapacitásra állítja be és kizárólag kereskedelmi cellulozet fog előállítani, amely cikk további gyártásáról és forgalomból hozataláról viszont a kartell kötelekbe tartozó gyárak mondtak le.

Még a kereskedelmi törvénykönyv életbelépte előtt elkészül az új moratórium-törvény

Az elmúlt évben kiterjesztették az egész országra a kereskedelmi moratóriumnak azt a rendszerét, amely addig csak az okirállyal törvényhozásból volt ismeretes. Ennek értelmében a fizetési nehézségekkel küzdő vállalatok esedékessé vált tartozásai kiegyenlítésére legfeljebb hat hónapi haladékot kaphatnak a törvényszéktől, amely csak január elsejével lép életbe, ismét visszaállítja a kényszerügyeségi intézményt. A kormányzat azonban úgy határozott, hogy addig sem tartja fenn a kereskedelmi moratórium mai rendszerét, hanem azt új alapokra helyezve, új törvényt készít.

A törvényelőkészítő tanács már megkezdte új moratórium-törvény megszövegezését s így előreláthatólag rövid időn belül életbe is lép.

Árfolyamok

CSÜTÖRTÖK, JUNIUS 22.

Hivatalos árfolyamok (az első szám a vétel, a második az eladást jelenti.) Holland forint 75.3—76.31, belgas 24.08—24.43, angol font 672.40—672.75, olasz lira 7.172—7.172, francia frank 3.4—3.85, svájci frank 31.38—32.36. Ezekben az árakban a devizafelár is benne foglaltatik. Dinár 2.89—3.05, pengő 25 és 26.50—27, német márka 40.8—41.50.

Közgazdasági hírek

A cseh-morva protektorátus területére szálltandó előállat és friss víz vámtarifáját leszállították. Az új rendelkezések június 10-től kezdődően már életbe is léptek. A leszállított vámtarifát Monitorul Oficial 139. száma közli.

A szenátus házszabályainak 28-ik szakaszának módosítást fűztek, amelynek értelmében a jövőben a gazdasági jellegű törvényjavaslatokat a törvényvéleményező tanács mellett a legfelsőbb gazdasági tanácsokhoz is be kell nyújtani véleményezés végett.

Jinga Victor professor, a nemzetgazdasági minisztérium államtitkára hosszabb külföldi tanulmányutra indult. Körútján felveszi a kapcsolatot a több külföldi állam szövetségi köreivel. Utjára Ranniceanu René, a nemzeti szövetségi intézet igazgatója is elkíséri.

Az Andréni Károly és Fiai vaskereskedelmi részvénytársaság július 1-én tartja évi közgyűlését Aradon.

Az államvasutak vezérigazgatósága ötvenszázalékos kedvezményt nyújt a visszautazás alkalmával a július 2-ikétől augusztus 2-ikéig Zürichben és Sankt Moritzban tartandó nemzetközi mentő-kongresszus résztvevőinek. Hasonló kedvezményt élveznek a július 24-ikétől augusztus 3-ikéig Londonban tartandó nemzetközi művészettörténeti és a július 29-ikétől augusztus 10-ikéig Berben tartandó nemzetközi eszperantó kongresszus résztvevőinek.

A romániai vas és bányaiipariüzemek uniója június 22-én tartja évi közgyűlését Bucurestiben Orghidan Constantin, a Resita-társaság igazgatójának elnökelete alatt.

A Monitorul Oficial március 20-án megjelent 139. száma közli a repülőbelyegvtörvénynek június 6-án életbelépett módosításait.

A temesvári Scala mozgásház r. t. céget a törvényszéknél bejegyezték. A vállalat részvénytőkéje 400 ezer lei. Igazgatósági tagok: Alexandru Bacila, Halmos József, Gheorghe Dumitrescu, Marioara Bacila, Elena Bacila és Balassy Irma.

(=) GABONAÁRAK. (A Dengl és Kleinmann cég jelentése). A bánási gabonapiacra az üzleti forgalom lanyhább és az irányzat esendes. A piaci árak a következők: búza 78 kilós 385 Temesvárott, tengeri 410, korpa 350, zab 460—465, takarmányárpa 380, tavaszi árpa 400, muharmag 420, repec 730, tökmag 775 lei százkilónként.

— Pénzügyi nehézségek Kínában. Hongkongból jelentik: Kínában pénzügyi nehézségek jelentkeznek. Jól értesült körökben úgy tudják, hogy a sanghaji kínai bankok, csütörtökön moratóriumot jelentenek be. A moratorium bejelentése a dollárbetétek jelentékeny csökkenéséig folytán vált szükségessé. Ezek a kivétek igen komolyan veszélyeztetik a kínai pénz értékét.

Gyermek a gyermekért

Vasárnap, június huszonötödikén, d. u. 3 órákor nagy gyermekjuniális a Zsidó Liceum udvarában, a napközi otthon javára

Jöjjetek el gyermekek mindnyájan.

Jól logtok mulatni!

Lesz ott mindenféle szórakozás, körhinta, cél-lövészet, kacsavadászat, ponnyló, kucseber, virstli, lángos, sütemény, fagyalt, húsító italok. Mulatságtokkal szökölköző gyermekek könnyeit szárítjátok fel. Legyetek ott mindnyájan!

Segítsétek a nyomort enyhíteni!

LEGUJABB

Spanyolország nem köt katonai szövetséget a két tengelyhatalommal

Berlinből jelentik: Az egyik angol hírszolgálati iroda jelentése szerint a spanyol kormány hivatalosan visszautasította a tengelyállomnak azon ajánlatát, hogy

Németországgal és Olaszországgal katonai szövetséget kössön.

illetékes helyen semmit sem tudnak arról, hogy akár Németország, akár Olaszország ilyen ajánlatot tett volna Spanyolországnak.

Petaín tábornagy, aki tudvalevőleg Franciaország nagykövetei tisztségét tölti be Spanyolországban, nyilatkozott a francia-spanyol együtt-

működés lehetőségéről. Petaín tábornagy kijelentette, hogy a Berar-egyezmény pontjait minél előbb a gyakorlati úton meg kell valósítani. Négy hónap múlt el az egyezmény megkötése óta és

a Franciaországban lévő spanyol aranykészlet ügye még nincs elintézve.

tehát elsősorban ezt a kérdést kell elintézni. Franciaországnak minden vállalt kötelezettségét pontosan be kell tartani és ezzel adódik annak a lehetősége, hogy a két nép barátságos légkörben éljen egymás mellett.

Az új szlovák alkotmány szerint Szlovákia köztársaság

Általános tisztogatás a szlovák hadseregben

Pragából jelentik: A protektorátus újabb rendelete értelmében a zsidóknak nem áll jogukban ingatlanokat vásárolni, vagy ingatlanok egyes részeit megvenni. Nem szabad értékpapírok adásával és vételével, valamint ingatlanok kibérelésével foglalkozni. A zsidóknak és a zsidó vállalatoknak nem áll jogukban, hogy a vállalat alapítókéje, vagy pedig a vállalat értékpapírjai felett rendelkezzenek, a protektor trászós beleegyezés nélkül. Július 31-ig be kell jelentésük föld- és erdőbirtokaikat és a tulajdonukban lévő platínát, aranyat, ezüstöt, drágaköveket és gyöngyöket. Ezek eladásával, vagy vételével sem foglalkozhatnak.

A szlovák kormány jóváhagyta az alkotmányról szóló javaslatot, amelyet beterveztettek a képviselőház elé.

Az első szakasz szerint Szlovákia köztársaság.

A második szakasz megállapítja a köztársasági elnök jogait. Az elnököt a parlament hét évre választja meg és ő a hadsereg legfőbb vezére.

A harmadik szakasz alapján a kormány áll az elnökből és minisztereleiből, akik a végrehajtó hatalmat képviselik.

A negyedik szakasz megállapítja, hogy a képviselőháznak 80 tagja van.

A többi szakaszok az állampolgárok jogairól és faji, vallási és nemzeti különbség nélküli szabadságjogokról intézkednek. Mindenféle elnevezésmegkülönböztetés szigorú büntetés terhe mellett tilos.

Mach, propagandafőnök bejelentette, hogy a szlovák hadseregben tisztogatás indul meg. Minden zsidót kizárnak a hadseregéből, ezenkívül azokat is eltávolítják, akik nem mondják le régi világszemléletükről. Helyükbe mozgósítják a tanítókat, akik a nyári iskolai szünet alatt kiképző szolgálatot teljesítenek.

Megszökött orosz tábornok érdekes cikke Kun Béla kivégzéséről

Newyorkból jelentik: A Saturday Evening Post Krivitzky volt szovjet tábornok cikkét közli. A volt tábornok megszökött a szovjet hadseregéből és leírja, hogy a GPU a Szovjetunió egész területén új fajta vállalatok módszerhez folyamodott. Leírja ezután, hogyan kényszerítették meg Kun Bélát, aki 1937 nyarán Sztalin egyenes utasítására letartóztatásba került, mert az volt a gyanú, hogy összeköttetést tartott

Hadbírói ítélet értelmében kisebbségi lapok saját nyelvükön írhatják a romániai helységneveket

Érdekes ügyben hozott ma ítéletet a temesvári hadbíró. Az Aradon megjelenő HIRLAP kertő a vádlottak padjára azzal vádolva, hogy áthágyva rendelkezéseket magyarul írja az ország helységneveivel, holott az I. hadosztály 1938. február 25-én kelt 1. számú rendelete kötelezővé teszi a helységnevek románul való írását. Az eljárás feljelentésre indult meg és

első eset volt, hogy ilyen természetű ügy katonai bíróság elé került.

A HIRLAP képviselőjében Major Béla főszekesztő jelent meg, aki védekezésében előadta, hogy az I. hadosztály ismeretes rendelkezése nem vonatkozik a kisebbségi lapokra, amelyek kisebbségi nyelven jelennek meg. A kisebbségi lapoknak azt a jogát, hogy a helységneveket saját anyanyelvükön írják, előméri a 2. hadtest cenzura hivatala 1938. március 17-én kelt rendeletében, azonkívül a kisebbségi statutum 18. pontja is világosan megadja ezt a jogot minden kisebbségi nyelven megjelenő újságnak. Az ügyész a vádlott megbüntetését kérte még Mihalescu-Timis dr. ügyvéd, a Biruinta című temesvári lap főszerkesztője, a vádlott védője hosszú beszédben mutatott rá arra, hogy az új kormányzati szellem, amely a kisebbségekkel való megbékélést tűzte ki célul, felszámolta a régi párturak rendelkezéseit és új törvényekkel és rendeletekkel mindenképpen azon van, hogy megkönnyítse a romániai élő kisebbségek sorsát és ugyanolyan jogokat adjon nekik, mint a románoknak. A kisebbségi lapok, amelyek mindenkor teljesítik az állam és a kormányzat iránti kötelezettségüket, meg is érdemlik ezt a jogot és kérte Major Béla főszerkesztő felmentését.

A hadbíró megadta magáévá tette Mihalescu-Timis dr. védő érveléseit és Niculescu ezredes elnök kihirdette az ítéletet, amely Major Bélát felmentette a vád alól. Az ítéletnek azért van elvi jelentősége, mert most a katonai bíróság is megállapította, hogy a kisebbségi lapoknak jogukban áll saját nyelvükön írni Románia helységneveit.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az este 6 óráig feladott hirdetések másnap reggel megjelennek

Az 1938. jul. 18-án megjelent 69094. sz. miniszteri rendelet alapján apróhirdetési áraink a következők: állástkeresés, elveszett tárgyak, eltűnt személyek, fűrdő- és gyógyhely hirdetések szavankint egy leu. Levelezés nem közölhető. Házasság szavankint öt leu, minden más rovatban szavankint kettő leu. Legkisebb apróhirdetés tíz szó. Az apróhirdetések díja előre fizetendő. — Apróhirdetések két felvezet. I. kerület: Déli Hírlap kiadóhivatala, Piata I. C. Bratianu 3. II. kerület: Tamás-trafik, Piata Badea Cărtan 8. — Kardos-trafik, Piata Traian (szűz templom mellett) Grósz-trafik, Calea Dorobantilor 2. III. kerület: Helfenbein-trafik, Piata Lahovari IV. kerület: March-trafik, Piata Küttl. — Nőgrády-trafik, (Ti voli mellett). Olariu-trafik, Piata Dragalina 6. Telefon: 45—06. — Vittek-trafik. Bul. Carol 54. — Galóczy-trafik, Strada Bratianu 15/a. Telefon: 45—13.

Alkalmazás

Sofőr, józan, hűséges, szakember felvétetik. Közlebbt I., Str. Solderer 5 szám. 1042

Cukrászsegéd felvétetik, Mann II. Str. 3 August 21. 1079

Könyvelő, vagy könyvelő, aki a többi irodai munkában is praktissal bír, kerestetik német céghez. Cím a kiadóban. 1082

Allást keres

Házvezetőnői állást keres egyedülálló középkorú nő. Vidékre is menne. Cím a kiadóban. 1023

Betegápolást, vagy ehhez hasonló állást vállalko. Cimeket kérem leadni a kiadóban. 1024

Timerei casatoriti Transilvania cauta post in Bucuresti, femia bucatareasa perfecta, barbatul e cofetar, merge fecor in casa, numai in casa mare dele 1 Julie sau le 15. Adresa Timisara III., Str. Metianu 4. la portar. 1084

Könyvekből házimunkára ajánlkozik szerény fizetéssel középkorú nő. Cimeket kéri a kiadóban leadni. 1025

Lakas

Kétszobás olyan lakást keresek, amelynek két bejárata van. Cimeket kérem leadni a kiadóban. 1027

Állás-vétel

Könyvhaberendezés csakis modern jötkarban lévő megvétele kerestetik. Cimeket ármegjelöléssel „Késpénz” jellegére a kiadóba kérek. 1026

Figyelem! AURA "Megnyilt!"

fiókja a Scherter-házban I., Strada Eminescu 5 szám.

Blondel rámak gyártása

Művészi keretek nagy választéka. Mindennemű keretkészítést gyorsan, szépen, olcsón. Szíves pártfogást kér: FOLDVARY

Munka azonnal egy otthoni kötőgép vétele mellett, munkát állandóan adunk. Tanítás ingyen. A. Bálint Brasov, Str. Rásboeni 7. 1080

Külföldre

Elveszett az Erzsébetvárosi búcsún egy arany karkötő óra. Becsületos megtaláló jutalom ellenében a kiadóba szíveskedjék átadni. 1076

Schaudek Károly betegsegélyző könyve elveszett hétfőn délfél a mehalai alában. Megtallója kéretik a kiadóban, vagy Mehalá, Str. Mircea cel Bătrân 43 szám alatt leadni. 1083